

ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 13 ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਡੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਅਜਗਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ 12:9 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਆਇ 12 ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਗਰ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ “ਉਹ ਔਰਤ ਦੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ” (12:17) ਕਰੇ। ਅਧਿਆਇ 3 ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ: ਉਹ ਇਹ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਕੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਧਿਆਇ 13 ਦੀਆਂ 1 ਤੋਂ 10 ਆਇਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦਾ ਹੈ। 11 ਤੋਂ 18 ਆਇਤਾਂ ਦੂਜੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਰਥਾਤ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਤਪਤ 13 ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸੱਪ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 13 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਰੋਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅੱਜ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਤਾਨੀ ਸਹਾਇਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਮਨੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਚੌਕਸ” ਰਹਿਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਮੱਤੀ 10:17)।

ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀਆਂ ਅਠਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਭਾਗ ਡਰਾਵਣਾ – ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੀਬਰ ਵੀ – ਜਾਪ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਹਰ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ (13:9, 10, 18)।

ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, “ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਨ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸੁਣੋ” (ਆਇਤ 9)। ਇਹ ਸ਼ਬਦ 2 ਅਤੇ 3 ਅਧਿਆਇਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਹਰੇਕ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਦੇਸ਼

ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ, ਸਮਝਦਾਰ ਬਣਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਹੈ।

ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਣ ਵਾਲਾ ਦਰਿੰਦਾ (13:1-6)

ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦਿਆਂ ਡਿੱਠਾ ਜਿਹ ਦੇ ਦਸ ਸਿੰਙ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਸਨ। ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿੰਙਾਂ ਉੱਤੇ ਦਸ ਮੁਕਟ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਫਰ ਦੇ ਨਾਉਂ ਸਨ। ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਦਰਿੰਦਾ ਮੈਂ ਡਿੱਠਾ ਉਹ ਚਿੱਤੇ ਵਰਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਪੈਰ ਰਿੱਛ ਦਿਆਂ ਪੈਰਾਂ ਜਿਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬਬਰ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਗਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਉਹ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮੌਤ ਦਾ ਘਾਉ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਉਹ ਕਾਰੀ ਸੱਟ ਚੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਜਗਰ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਨਾਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਭਈ ਇਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਤੁੱਲ ਕੇਣ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਣ ਇਹ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜ ਸੱਕਦਾ ਹੈ? ਵੱਡਾ ਬੋਲ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਬਕਣ ਵਾਲਾ ਮੂੰਹ ਉਹ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਇਹ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਈ ਬਤਾਲੀਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੀਕਰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਫਰ ਬਕਣ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਅੱਡਿਆ ਭਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਉੱਤੇ ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਕੁਫਰ ਬਕੇ।

ਆਇਤ 1. ਜਦੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਡਰਾਉਣਾ ਦਰਿੰਦਾ ਅਸ਼ਾਂਤ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਝਿੱਗ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਦੇ ਸਿਰ ਨਿੱਕਲੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਸਰੀਰ: ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦਿਆਂ ਡਿੱਠਾ ਜਿਹ ਦੇ ਦਸ ਸਿੰਙ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਸਨ। ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿੰਙਾਂ ਉੱਤੇ ਦਸ ਮੁਕਟ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਫਰ ਦੇ ਨਾਉਂ ਸਨ। ਇਹ ਉਹੀ ਦਰਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 11 ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਭਿਆਣਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਿਹੜਾ ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ (11:7)। 13 ਅਧਿਆਇ ਵਾਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਫੇਰ ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹਨ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (17:3, 7, 8)। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਕਦੀ ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹਨ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਕਦੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਨਿੱਕਲਣ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: (1) “ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ” ਸ਼ਬਦ ਯੂਨਾਨੀ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਿਆਈਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (9:1 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ), ਜਿਸ ਦਾ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ “ਡੂੰਘਿਆਈ” ਵਜੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। “ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ” ਅਤੇ “ਸਮੁੰਦਰ” ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। (2) ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਇੱਕ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਹੈ।

ਬਾਕੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਸਿਰਫ “ਦਰਿੰਦੇ” ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਅਰਥਾਤ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ “ਝੂਠਾ ਨਬੀ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ 16:13; 19:20; 20:10)। ਇਸ ਲਈ, ਕਦੀ-ਕਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ

ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼ਤਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨਾ ਕਾਫੀ ਡਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਜਗਰ ਦੇ ਵਾਂਗ, ਉਸ ਦੇ **ਸੱਤ ਸਿਰ, ਦਸ ਸਿੰਙ** ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ **ਮੁਕਟ** ਹਨ। ਅਜਗਰ ਦੇ ਸੱਤ ਮੁਕਟ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹਨ (12:3); ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ **ਦਸ** ਮੁਕਟ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਦਸ ਸਿੰਙਾਂ ਉੱਤੇ ਹਨ। ਮੁਕਟਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਮੁਕਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਸਲ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਿੰਙਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕਟ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਆਧਿਆਇ ਵਿੱਚ, ਪਾਠਕ ਜਾਣ ਲਵੇਗਾ ਕਿ, ਅਜਗਰ ਦੇ ਵਾਂਗ, ਦਰਿੰਦਾ ਕਿਰਮਚੀ ਰੰਗ ਦਾ ਹੈ (17:3)। ਸਗੋਂ ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਉੱਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਉਤਪਤ 1:26), ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਿੰਦਾ ਉਸ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਰੂਪ ਉੱਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਗਰ ਬਾਰੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਮਚੀ ਰੰਗ ਉਸ ਦੀਆਂ ਘਾਤਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਉਸ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਚਤਰਾਈ ਅਤੇ ਚਲਾਕੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਦਸ ਸਿੰਙ, ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਕਟ, ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ (12:3 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇਹ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਗੁਣ ਦਰਿੰਦੇ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ 17 ਵਿੱਚ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੰਙਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ, ਅਧਿਆਇ 13 ਵਿੱਚ, ਜ਼ੋਰ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਅਜਗਰ ਵਰਗੀ ਸਮਾਨਤਾ ਤੇ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਦਰਿੰਦਾ ਖੁਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਕੜਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ – ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਗ਼ੈਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਕੁਫ਼ਰ ਬਕਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਇਤ 1 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ **ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਨਾਉਂ ਸਨ**। ਹੱਥਲਿਖਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਇਸ ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨਾ “ਨਾਉ” (ὄνόματα, *ਓਨੋਮਾਟਾ*) ਜਾਂ “ਨਾਉ” (ὄνομα, *ਓਨੋਮਾ*) ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। NIV ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਨਾਉਂ ਸਨ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ “ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਨਾਉਂ” ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੇਵਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਸਨ ਜੋ ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਹਰ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ *ਡੀਵਸ* ਜਾਂ *ਸੀਬਾਸਟੋਸ* ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ “ਦੈਵੀ” ਬਾਰ-ਬਾਰ ਉਹੀ ਨਾਉਂ *ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ* ਜਾਂ *ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ* ਸਮਰਾਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨੀਰੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ *ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ* ਕਹਾਉਂਦਾ ਸੀ। . . . ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਰਾਟਾਂ ਨੇ ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦ *ਡੋਮੀਨਸ*, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਨ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *ਕਰੀਓਸ* ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਪਾਧੀ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥ *ਪ੍ਰਭੂ* ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਉਪਾਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਉਪਾਧੀ ਹੈ।²

ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ “ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ *ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ* ਸੀ”

(17:3; ਜੇਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ), ਜੇ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਨ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਆਇਤ 2. ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਦਰਿੰਦਾ ਮੈਂ ਡਿੱਠਾ ਉਹ ਚਿੱਤੇ ਵਰਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਪੈਰ ਰਿੱਛ ਦਿਆਂ ਪੈਰਾਂ ਜਿਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬਬਰ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸਾਨੂੰ “ਫ੍ਰੈਂਕੋਸਟੇਨਜ਼ ਮੋਨਸਟਰ” ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਰੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਹਾਣੀ/ਡਰਾਵਣੇ ਨਾਵਲ *ਫ੍ਰੈਂਕੋਸਟੇਨ* (1818) ਵਿੱਚ, ਡਾਕਟਰ ਫ੍ਰੈਂਕੋਸਟੇਨ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਵਰਗੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਪਾਈ ਜੋ ਕਿ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 13 ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਜੇ ਦਰਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦਾਨੀਏਲ ਨਬੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਚਾਰ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਦਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣਿਆ ਸੰਯੋਜਨ ਹੈ (ਦਾਨੀਏਲ 7:2-27)। ਦਾਨੀਏਲ ਦੇ ਉਸ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਹਨ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਵਾਕ:

... ਅਤੇ ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਅਕਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਮੁੰਦਰ ਉੱਤੇ ਜੇਰ ਨਾਲ ਵਗੀਆਂ। ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦਰਿੰਦੇ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖੇ ਵੱਖੇ ਸਨ ਨਿੱਕਲੇ। ਪਹਿਲਾ ਸ਼ੇਰ ਬਬਰ ਵਰਗਾ ਸੀ। ... ਅਤੇ ਫੇਰ ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਦੂਜਾ ਦਰਿੰਦਾ ਰਿੱਛ ਵਰਗਾ ਸੀ। ... ਉਹ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੈਂ ਡਿੱਠਾ ਅਤੇ ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਰਿੰਦਾ ਚਿੱਤਰੇ ਵਰਗਾ ਸੀ ... ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਚਾਰ ਸਿਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ... ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਚੌਥਾ ਦਰਿੰਦਾ ਭਿਆਣਕ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਡਾਢਾ ਬਲਵਾਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਦੰਦ ਲੋਹੇ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਉਹ ਨਿਗਲੀ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਵੱਧਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲਤਾੜਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਦਸ ਸਿੱਛਾਂ ਸਨ (ਦਾਨੀਏਲ 7:2-7; ਜੇਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਦਾਨੀਏਲ 7 ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 13 ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਾਨੀਏਲ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾਨੀਏਲ 7	
ਸ਼ੇਰ	ਇੱਕ ਸਿਰ ਵਾਲਾ
ਰਿੱਛ	ਇੱਕ ਸਿਰ ਵਾਲਾ
ਚਿੱਤਰਾ	ਚਾਰ ਸਿਰਾਂ ਵਾਲਾ
ਡਰਾਉਣਾ ਦਰਿੰਦਾ	ਇੱਕ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਸ ਸਿੱਛਾਂ ਵਾਲਾ
ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ (13:1, 2)	
ਚਿੱਤਰਾ-ਰਿੱਛ-ਬਬਰ ਸ਼ੇਰ ਦਰਿੰਦਾ	ਸੱਤ ਸਿਰਾਂ ਅਤੇ ਦਸ ਸਿੱਛਾਂ ਵਾਲਾ

ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਨੀਏਲ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਬਬਰ ਸ਼ੇਰ ਦਰਿੰਦਾ, ਰਿੱਛ ਦਰਿੰਦਾ ਅਤੇ ਭਿਆਣਕ ਦਰਿੰਦਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸਿਰ ਸਨ।

ਦਾਨੀਏਲ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਸੱਤ ਸਿਰ ਸਨ, ਉੱਨੀ ਸੰਖਿਆ ਜਿੰਨੀ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਸੀ।

ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲੇ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦਾ **ਚੀਤੇ** ਵਾਂਗ ਤੇਜ਼, **ਰਿੱਛ** ਵਾਂਗ ਤਕੜਾ, **ਬਬਰ ਸ਼ੇਰ** ਵਾਂਗ ਖੁੰਖਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲੀ **ਦਰਿੰਦੇ** ਵਾਂਗ ਕਰੂਰ ਸੀ। ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ “ਦਰਿੰਦਾ” ਸ਼ਬਦ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (θηρίον, *ਥੀਰੀਓਨ*) ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਘਰੇਲੂ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ “ਜੰਗਲੀ ਦਰਿੰਦਾ” ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦਾ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦਾ “ਮਸੀਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ” ਨਹੀਂ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਅਧਿਆਇ 11, *ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ, ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ*)। ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਿੰਦਾ ਕੌਣ ਜਾਂ ਕੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਨੀਏਲ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਦਰਿੰਦੇ ਵੇਖੇ ਸੀ ਉਹ ਕਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਨੀਏਲ 7 ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਵਾਲਾ ਦਰਸ਼ਣ ਦਾਨੀਏਲ 2:31-45 ਅਤੇ 8:3-25 ਵਿੱਚ ਜੇ ਦਰਸ਼ਣ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਚਾਰ ਦਰਿੰਦੇ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ ਰਾਜ ਬਾਬਲ ਸਾਮਰਾਜ ਸੀ (626-539 ਈ.ਪੂ.) (2:37, 38)। ਦੂਜਾ ਰਾਜ ਮਾਦਾ-ਫਾਰਸ ਸਾਮਰਾਜ ਸੀ (539-330 ਈ.ਪੂ.) (8:20), ਜਦ ਕਿ ਤੀਜਾ ਰਾਜ ਯੂਨਾਨ ਸਾਮਰਾਜ ਸੀ (330-63 ਈ.ਪੂ.) (8:21)। ਫਿਰ, ਚੌਥਾ ਰਾਜ, ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਸੀ (63 ਈ.ਪੂ. - 476 ਈਸਵੀ) - ਇਹ ਰਾਜ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਦੋਂ 30 ਈਸਵੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਕਲੀਸੀਆ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। “ਆਰ. ਐਚ. ਚਾਰਲਸ ਨੇ . . . ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਲੂਕਾ 21:20 ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਬਰਨਬਾਸ ਦੇ [ਬਾਈਬਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੱਤੀ ਵਿੱਚ] ਇੱਕ ਉਤਕਥਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਰੋਮ ਨੂੰ ਦਾਨੀਏਲ ਦਾ ਚੌਥਾ ਰਾਜ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।”³

ਜਿਹੜੇ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਦਾਨੀਏਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਾਮਰਾਜ ਬਾਰੇ ਨਬੂਵਤ ਕਰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੌਥਾ ਰਾਜ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਮਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦਾਨੀਏਲ 7 ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਦਰਸ਼ਣ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ: (1) ਬਬਰ ਸ਼ੇਰ (ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਨਬੂਕਦਨੱਸਰ ਅਤੇ ਬਾਬਲ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ) ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਕੁਝ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਦਾਨੀਏਲ 4:33-36 ਵੇਖੋ। (2) ਰਿੱਛ ਦਰਿੰਦਾ (ਮਾਦਾ-ਫਾਰਸੀ ਸਾਮਰਾਜ) “ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਖਲੇ ਗਿਆ ਸੀ” (ਦਾਨੀਏਲ 7:5) ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਅਰਥਾਤ, ਫਾਰਸੀ ਹਿੱਸਾ - ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। (3) ਚਿੱਤੇ ਦਰਿੰਦੇ (ਯੂਨਾਨ ਸਾਮਰਾਜ) ਦੇ ਚਾਰ ਸਿਰ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਹਾਨ ਸਿਕੰਦਰ ਮਰ ਗਿਆ।

ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਨੀਏਲ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਅੰਤਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਦਾਨੀਏਲ ਚਾਰ ਧਾਤੂਆਂ ਨਾਲ

ਬਣੀ ਹੋਈ ਮੂਰਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਨਬੂਕਦਨੱਸਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ: “ਉਹੀ ਸੋਨੇ ਦਾ ਸਿਰ ਤੁਸੀਂ ਹੋ। ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਜ ਉਠ ਖੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇਗਾ . . .” (ਦਾਨੀਏਲ 2:38, 39)। ਉਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ “ਤੁਸੀਂ” ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਹੈ “ਤੁਹਾਡਾ ਰਾਜ” ਅਰਥਾਤ, ਬਾਬਲ ਸਾਮਰਾਜ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਰਾਜਾ ਹੈ, ਦਾਨੀਏਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ “ਤੁਸੀਂ” ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੇ ਨਹੀਂ ਚਿੰਨ੍ਹਕਿਆ।

ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਮਾਨਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਗੁਣ ਦੱਸੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਤਕੜਾ ਸੀ; ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਸੀ; ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਤੱਥ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਦਲਤਰ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ: ਬਾਬਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਾਦੀਆਂ-ਫਾਰਸੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ, ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲੋਕ ਤਦ ਵੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਯੂਨਾਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਤਾਓ ਇਸ ਦੇ ਸਿਖਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੀਰੀਆਈ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ (ਸੈਲਯੂਸਿਡ) ਅਤੇ ਅੰਤਾਕਿਯੁਸ ਐਪੀਫੇਸਨ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਕਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਗੁਲਾਮ ਦੇਸ ਬਣ ਗਿਆ – ਇਸ ਵਾਰ ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਚਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸਮੂਹਿਕ ਉਪਨਾਮ ਹੋਵੇਗਾ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ।”

ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਕੀ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣ ਸਨ ਜੋ ਦਾਨੀਏਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵੇਖੇ ਸਨ? ਐਡੀ ਕਲੇਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, “ਇਸ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਦਰਿੰਦਾ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ, ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।”⁴ ਜੇਮਸ ਏਫਿਰਡ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ-ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਹੱਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਰੋਮੀ ਰਾਜ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।”⁵

ਅਧਿਆਇ 13 ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਣ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਅਧਿਆਇ 17 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਉੱਤੇ “ਤੀਵੀਂ” ਸਵਾਰ ਹੈ (17:3, 7) ਅਤੇ ਉਸ ਤੀਵੀਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਧਰਤੀ ਦਿਆਂ ਰਾਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ” (17:18) ਅਤੇ “ਸੱਤ ਟਿੱਲਿਆਂ” (17:9) – ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਰੋਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਫੇਰ, ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਉਸ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਲਬਰਟ ਬਲਡਿੰਗਰ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰਾਂਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦਾ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਲੋਕਿਕ ਇਤਹਾਸ ਹਰ ਗੱਲ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਤਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਘਮੰਡੀ ਰਖੇਲ ਸੀ: ਯੂਹੰਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ “ਹਰੇਕ ਗੋਤ, ਉੱਮਤ, ਭਾਖਿਆ ਅਤੇ ਕੌਮ ਉੱਤੇ” ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੂਹੰਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਦਰਿੰਦਾ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਫ਼ਰ” ਬਕਦਾ ਸੀ; ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਤਹਾਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਕੁਫ਼ਰ ਵਾਲੇ ਨਾਮ ਅਧੀਨ ਕਿ “ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ” ਸਾਮਰਾਜ ਡੋਮਿਸ਼ੀਅਨ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਯੂਹੰਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਇਹ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ “ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਵੇ”: ਇਤਹਾਸ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਿਆਣਕ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਸ ਵੱਡੇ ਸਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੀਰੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅੰਤ ਡਾਇਓਕਲੇਸ਼ੀਅਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ।⁶

ਇਸ ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ ਕਿ “ਰਾਜਾ” “ਰਾਜ” ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜ ਡੋਮਿਸ਼ੀਅਨ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਦਰਿੰਦਾ, “ਮਸੀਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ” ਸੀ।

ਅਤੇ ਅਜਗਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਉਹ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। KJV ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਗੱਦੀ ਦੀ ਥਾਂ “ਕੁਰਸੀ” ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਜਿਹੜਾ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ (θρόνος, ਥਰੋਨੋਸ) ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। 2:13 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ “ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਗੱਦੀ” ਪਰਗਮੁਮ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 13:2 ਵਿੱਚ “ਗੱਦੀ” ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਤਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾਪੀ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। **ਸਮਰੱਥਾ, ਗੱਦੀ ਅਤੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ** ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੇੜਿਓਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਮੇਲ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਗਰ ਨੇ “ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ” (ਆਇਤ 4) ਜੋ ਕਿ ਰੋਮ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਅਜਗਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੁੱਧ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਲਈ ਭਰਤੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸ਼ਕਤੀ – ਧੌਸ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਤਾਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ: *ਡਰਾਉਣਾ ਧਮਕਾਉਣਾ, ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ* ਅਤੇ *ਪਰਤਾਵੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ*। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਿਧੀ ਅਧਿਆਇ 13 ਵਿੱਚ ਰੋਮੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 3. ਦਰਿੰਦਾ ਸੱਚੇ ਧਰਮ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਚੰਗੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੱਟ ਦਾ ਵਰਣਨ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦਾ ਵਿਅੰਗਮਈ-ਚਿੱਤਰ ਹੈ: **ਮੈਂ ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮੌਤ ਦਾ ਘਾਉ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਉਹ ਕਾਰੀ ਸੱਟ ਚੰਗੀ ਹੋ ਗਈ।** ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (13:12, 14); ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਿੰਦੇ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਦਭੁਤ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ, **ਜਿਵੇਂ ਮੌਤ ਦਾ ਘਾਉ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ** ਵਾਕ ਉਹ ਵਾਕ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜੋ 5:6 ਅਤੇ 13:8 ਵਿੱਚ ਲੇਲੇ ਦੇ ਘਾਤਕ ਘਾਉ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ 13:3 ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ “ਨੀਰੇ

ਰੀਡਿਵੀਵੁਸ" ਅਰਥਾਤ "ਨੀਰੇ ਦੇ ਮੁੜ ਜਿੰਦਾ ਹੋਣ" ਦੇ ਮਿੱਥ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। 68 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਨੀਰੇ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ ਰਾਜਸੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਿੱਗਜ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਛੇਤੀ ਪਾਰਥੀ ਸੈਨਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣ ਕੇ ਪਰਤੇਗਾ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿੰਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੋਮੀ ਇਤਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਢੋਂਗੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਨੀਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।⁷ ਇਸ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਮਿਲੀ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਿ ਨੀਰੇ ਦਾ ਪਰਤਣਾ ਯਹੂਦੀਸ਼ਮ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਦੇ ਲਈ ਰੋਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੀ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ, ਡੀਓ ਕ੍ਰਿਸੋਸਟੋਮ ਨਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਮਸੀਹੀ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਇਸ ਮਿੱਥ ਦਾ ਮਜ਼ਾਜ ਉਡਾਇਆ ਸੀ।⁸ ਇਸ ਮਿੱਥ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਰੂਪਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਗੈਰ-ਮਸੀਹੀ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ਼ਾਇਦ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨੀਰੇ ਦੀ ਸਤਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁੱਖੀ ਜਾਂ ਸਮਰਾਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਡੋਮਿਸ਼ੀਅਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੇਖਕ ਤਰਤੁਲਿਅਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਆਪਣੇ ਇਤਹਾਸਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਮਰਸ਼ ਕਰੋ; ਤੁਸੀਂ ਜਾਣ ਜਾਓਗੇ ਕਿ ਨੀਰੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਾਹੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਮਸੀਹੀ ਪੰਥ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ . . . ਡੋਮਿਸ਼ੀਅਨ ਨੇ ਵੀ ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਦਈਪੁਣੇ ਵਿੱਚ ਨੀਰੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ, ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਅਜਮਾਇਆ ਸੀ।"⁹

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਸਰਲ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੌਤ ਦੇ ਬਿਸਤਰ ਤੇ ਪਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਤਕੜਾ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਆਇਤ 3 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਘਾਉ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ 12 ਅਤੇ 14 ਆਇਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਖੁਦ ਘਾਉ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਘਾਉ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਿੰਦੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ "ਤਲਵਾਰ" ਨਾਲ ਕਾਰੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹੱਕੇ ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ (ਆਇਤਾਂ 3, 12, 14, 15)। ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਆਇਤ 4. ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਅਜਗਰ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਖਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਨਾਲੇ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਭਈ ਇਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਤੁੱਲ ਕੋਣ ਹੈ? ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਡੋਮਿਸ਼ੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਆਇਤ 12 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਅਸੀਂ ਭੀੜ ਦੀ ਅਸਚਰਜਤਾ, ਭਗਤੀ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਅੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ – ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ "ਇਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਤੁੱਲ ਕੋਣ ਹੈ?" "ਇਸ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਕਠੋਰ ਨਕਲ ਸੀ: 'ਕੋਣ ਹੈ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਹੋ ਯਹੋਵਾਹ

ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਿੱਚ?’ (ਕੂਰ 15:11)¹⁰

13:1-8 ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਜੋ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ੇਰ ਨਾਲ ਚੀਕ ਕੇ ਕਿਹਾ, **ਅਤੇ ਕੌਣ ਇਹ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ?** 1 ਤੋਂ 8 ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵੇਰਵੇ ਦਾ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜਾ ਵੇਖਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ: ਸੁਮੱਚਾ ਸੰਸਾਰ ਦਰਿੰਦੇ ਤੇ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 5. ਵੱਡਾ ਬੋਲ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਬਕਣ ਵਾਲਾ ਮੂੰਹ ਉਹ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਇਹ ਇਖਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਈ ਬਤਾਲੀਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੀਕੁਰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਵੇ। ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੱਡੇ ਬੋਲ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਬਕਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। “ਕੁਫਰ ਬਕਣਾ” “ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਣਾ” ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਸੱਚਾਈਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਇਹ ਵਾਕ ਹੈ ਕਿ **ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਇਖਤਿਆਰ . . . ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।** ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੇ, ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। “ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹਕੂਮਤ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਹੋਵੇ . . .” (ਰੋਮੀਆਂ 13:1)।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਕੇਤ ਅਵਧਿ ਹੈ, **ਬਤਾਲੀਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ।** ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 11 ਅਧਿਆਇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਸਮਾਂ ਅਵਧਿ ਦੇ ਕਈ ਰੂਪ ਹਨ; ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਵਾਕਿਆ ਇੱਥੇ 13:5 ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੂੰਹ ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ: “ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨੇ” “3½ ਸਾਲ” ਕਹਿਣ ਦਾ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਅਤੇ “3½” ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਦਿਨ ਦੀ ਆਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਮਾਇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਬਿਪਤਾ ਦਾ ਅੰਕ ਹੈ। ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਕੰਮ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ। ਰੋਮ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ “ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ”; ਇਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ “ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘਾਸਣ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ” (ਜ਼ਬੂਰ 47:8)।

ਆਇਤ 6. ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਿੰਦਾ ਬੋਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਫਰ ਬਕਣ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਭਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਉੱਤੇ ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਕੁਫਰ ਬਕੇ। ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਜਿਹੜੇ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ” “ਉਸ ਦੇ ਡੇਰੇ” ਦੇ ਸਮਾਨ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। **ਉਸ ਦੇ ਡੇਰੇ** (σκηνην αὐτοῦ, ਸਕੇਨੇਨ ਆਉਟੋਉ) ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਉਸ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ” ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ਵੱਸਦੇ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ

ਦੇ ਸ਼ਬਦ ὁκτινώω (ਸਕੋਨੂ) ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ὁκτινών (ਸਕੋਨੇ, “ਡੇਰੇ”) ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਬੰਧ NRSV ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “. . . ਉਸ ਦਾ ਵਾਸ, ਅਰਥਾਤ, ਜਿਹੜੇ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕੁਝ ਯੂਨਾਨੀ ਹੱਥਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਜਕ “ਅਤੇ” (καί, ਕਾਈ) ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੁਫਰ ਬਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਵੇਖੋ।

ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:16) ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੁਰਗ ਦੀ ਹੈ (ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:20), **ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਫਰ ਬਕਣ** ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਝੂਠਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਕਲੀਸੀਆ ਬਾਰੇ ਫੈਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ “ਡੇਰਾ” ਸੁਰਗ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ “ਜਿਹੜੇ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ” ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉੱਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ (13:7-10)

⁷ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਈ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰੇ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਵੇ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਗੋਤ, ਉੱਮਤ, ਭਾਖਿਆ ਅਤੇ ਕੋਮ ਉੱਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ⁸ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸੱਭੇ ਉਹ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਗੇ ਅਰਥਾਤ ਹਰੇਕ ਜਿਹ ਦਾ ਨਾਉਂ ਓਸ ਲੇਲੇ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਕੇਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਜਗਤ ਦੇ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ⁹ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਨ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸੁਣੇ। ¹⁰ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਸੀਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਸੀਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਵੱਢੇ, ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਭਈ ਉਹ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਵੱਢਿਆ ਜਾਵੇ। ਏਹ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਅਤੇ ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਮੋਕਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 7. ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਈ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰੇ। ਭੀੜਾਂ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੌਣ ਇਹ [ਦਰਿੰਦੇ] ਦੇ ਨਾਲ ਲੜ ਸੱਕਦਾ ਹੈ?” (ਆਇਤ 4)। ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੜ ਸਕਦਾ – ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੜ ਸਕਦੇ। ਦਰਿੰਦੇ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਪਵਿੱਤਰ ਲੋਕ” (5:8 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਜਿੱਤ ਲਵੇ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ νίκη (ਨਾਇਕ), ਦੇ ਕਿਰਿਆ ਰੂਪ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ “ਜਿੱਤ” ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਦਰਿੰਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਵਾਂਗ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਪਹਾੜ ਦੀ ਢਲਾਣ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਿੱਧ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਜਿੱਤ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਇਤਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਤਾਓ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਰਜ ਹਨ।

ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਗੋਤ, ਉੱਮਤ, ਭਾਖਿਆ ਅਤੇ ਕੋਮ ਉੱਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਚਾਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਹਰੇਕਾ” KJV ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੱਥਲਿਖਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ (5:9; 7:9; 11:9; 14:6) ਚਾਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਮੱਤੀ 4:8, 9), ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 8. ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸੱਭੇ ਉਹ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਗੇ ਅਰਥਾਤ ਹਰੇਕ ਜਿਹ ਦਾ ਨਾਉਂ ਓਸ ਲੇਲੇ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਕੋਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਜਗਤ ਦੇ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਾਕ ਸਾਰਦੀਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (3:5); ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਇਤਹਾਸ ਹੈ ਵੇਖੋ (20:15)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਬਾਰੇ ਬਾਕੀ ਹਵਾਲੇ 17:8; 20:12; ਅਤੇ 21:27 ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਕ ਨੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇਗਾ।

ਆਇਤ 8 ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਆਇਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ: ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ 13:6, 8 ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ (ਆਇਤ 6) ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ (ਆਇਤ 8)। ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਹਨ – ਕੌਮੀ, ਜਾਤੀ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ – ਪਰ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਮਾਪਦੰਡ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਮ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ, **ਜਗਤ ਦੇ ਮੁੱਢੋਂ** ਵਾਕ ਜਾਂ ਤਾਂ “ਹਰੇਕ ਜਿਹ ਦਾ ਨਾਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ” ਜਾਂ “ਲੇਲਾ ਜਿਹੜਾ ਕੋਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ” ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਾਕ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, “ਲੇਲੇ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਕੋਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ” ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਵੇਖੋ KJV, NIV)। NASB ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ “ਹਰੇਕ . . . ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ” ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, 17:8 ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਤ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਾਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਵੀ, ਦੋ ਬੰਦਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ, ਸੰਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਾਅਦ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਬਲਕਿ, ਇਹ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੂਰਵ ਵਿਚਾਰ ਸੀ।”¹¹ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:4; 3:10, 11; 1 ਪਤਰਸ 1:19, 20)।

ਆਇਤ 8 ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਗਿਆਨ – ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਠਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਬਚਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣਗੇ – ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਈਬਲ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ (1) ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਕੇਲ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਬਚਾਉਣ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ (2) ਇਹ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ (ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ) ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਚਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਾਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਖੁਦ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਖੰਡਨ

ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਸਮੇਤ, ਸਾਰੀ ਬਾਈਬਲ, ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਆਇਤ 9. ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇੱਕ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ: ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਨ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸੁਣੋ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਉਸ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜੋ 2 ਅਤੇ 3 ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ (2:7 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਆਇਤ 10. ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਸੀਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਸੀਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਵੱਢੇ, ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਭਈ ਉਹ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਵੱਢਿਆ ਜਾਵੇ। ਏਹ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਅਤੇ ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ। 10 ਆਇਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਯਿਰਮਿਯਾਹ 15:2; 43:11 ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਾਨੂੰ ਮੱਤੀ 26:52 ਵਿੱਚ ਪਤਰਸ ਨੂੰ ਕਰੇ ਗਏ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ: “ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਮਿਆਨ ਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਜੋ ਤਲਵਾਰ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਜਾਣਗੇ।”

ਇਸ ਆਇਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਲਝਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹੱਥਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ KJV ਬਾਈਬਲ ਆਇਤ 10 ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਤਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। NIV ਬਾਈਬਲ ਇਸ ਆਇਤ ਨੂੰ ਸਤਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਈ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਸੰਭਵ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਆਇਤ ਵਿੱਚ “ਕੋਈ” ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹਵਾਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ।”¹² ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਬਚਾਅ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਵੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। “ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਤਰੀਕਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।”¹³ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, “ਕੋਈ” ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗੀ; ਨਿਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗਾ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ “ਕੋਈ” ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਦੂਜਾ “ਕੋਈ” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਤਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝ ਦੇਵਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜੇਗੀ: ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੀ ਦੁੱਖ ਮਿਲੇਗਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਮੂਲ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 10 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਅ ਰਹੇ ਸਨ: (1) ਜਦੋਂ ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਰੈਬਰਟ

ਮੁਲਹੋਲੈਡ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, “ਕਿਵੇਂ . . . ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਬਾਗੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?”¹⁴ (2) ਇੱਥੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ **ਤਲਵਾਰ** (μάχαιρα, ਮਸ਼ੋਰਾ) ਸ਼ਬਦ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰੋਮੀ ਸੈਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਤਲਵਾਰ ਜੋ ਅਧਿਆਇ 6 ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਘੁੜਸਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ (6:4 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। (3) ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ “ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਬਰ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (14:11, 12)। ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੱਡਾ ਦਿਲਾਸਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਰਜ਼ੀ ਵੇ (4) ਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਲਝਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀਆਂ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ “ਸ਼ਬਰ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ” ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਗੇ।¹⁵

ਆਇਤ 10 ਦਾ ਮੂਲ ਸੰਦੇਸ਼ **ਏਹ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਰ ਅਤੇ ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਮੌਕਾ** ਹੈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨਾਂ ਅਤੇ ਨਿਹਚਾ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰਹਿਣ ਦੇ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। The Simple English™ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ “ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਰ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।” ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਬਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਲਈ ਹੈ।

ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਣ ਵਾਲਾ ਦਰਿੰਦਾ (13:11-18)

¹¹ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦਿਆਂ ਡਿੱਠਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੇਲੇ ਜਿਹੇ ਉਹ ਦੇ ਦੋ ਸਿੰਘ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਗਰ ਵਾਂਗਰ ਉਹ ਬੋਲਦਾ ਸੀ। ¹²ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹ ਦੀ ਕਾਰੀ ਸੱਟ ਚੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ¹³ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਭੀ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਐਥੋਂ ਤੋੜੀ ਭਈ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਅੰਗ ਭੀ ਵਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ¹⁴ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਉਹ ਨੂੰ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹੈ ਭਈ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਮੂਰਤ ਬਣਾਓ ਜਿਹ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ¹⁵ਉਹ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਈ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਆਸ ਪਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਬੋਲੇ ਨਾਲੇ ਜਿੰਨੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕਰਨ ਓਹ ਵੱਢੇ ਜਾਣ। ¹⁶ਅਤੇ ਉਹ ਸਭਨਾਂ ਛੋਟਿਆਂ, ਵੱਡਿਆਂ, ਧਨੀਆਂ, ਗਰੀਬਾਂ, ਅਜ਼ਾਦਾਂ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਅਥਵਾ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਦਾਗ ਦੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ¹⁷ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਨਿਰਾ ਉਹ ਨੂੰ ਜਿਹ ਦੇ ਉੱਤੇ ਉਹ ਦਾਗ ਅਰਥਾਤ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਯਾ ਉਹ ਦੇ ਨਾਉਂ ਦਾ ਅੰਗ ਲੱਗ ਹੋਵੇ। ¹⁸ਏਹ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ! ਜਿਹ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਅੰਗ ਗਿਣ ਲਵੇ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਅੰਗ 666 ਹੈ।

ਆਇਤ 11. ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦਿਆਂ

ਡਿੱਠਾ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਆਰੰਭ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸੁਰਗ ਦਾ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 3:31; ਯਾਕੂਬ 3:15)। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਮਹੱਤਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਦਰਿੰਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਸੀ। ਦਾਨੀਏਲ ਦੇ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲੇ ਸਨ (ਦਾਨੀਏਲ 7:3); ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਉੱਠੇ ਸਨ (ਦਾਨੀਏਲ 7:17)। ਦਾਨੀਏਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ “ਸਮੁੰਦਰ” ਅਤੇ “ਧਰਤੀ” ਨੂੰ ਅਦਲ ਬਦਲ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਕਿਵੇਂ “ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲਦਾ” ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਵੇਖਿਆ ਸੀ: ਸਗੋਂ ਜਦੋਂ ਅਜਗਰ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ, ਲਾਗੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੰਬਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਾਰਾਂ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਸਾਰੀ ਹਵਾ ਧੂੜ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ। ਖੇਤ ਵਿੱਚ, ਸਤ੍ਹਾ ਝੁੱਕ ਗਈ ਅਤੇ ਉੱਭਰ ਆਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਸਤ੍ਹਾ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲਣ ਲਈ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਤਕੜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਨਵ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ ਹੈ?

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਸਾਦਾ, ਸਗੋਂ ਭੇਲਾ ਭਾਲਾ ਦਿਸਦਾ ਸੀ: **ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੇਲੇ ਜਿਹੇ ਉਹ ਦੇ ਦੋ ਸਿੰਙ ਸਨ।** ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਪਾਠਕ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਲੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਸਿੰਙਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਅਰਥ ਬਲ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਸਾਦੇ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭਟਕਾਇਆ – ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ “ਲੇਲੇ ਜਿਹੇ ਸਿੰਙ” ਸਨ, ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਹੱਡੀਦਾਰ ਗਾਂਠ ਉੱਨ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਅਜਗਰ ਦੇ ਦਸ ਸਿੰਙਾਂ (12:3) ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਦਸ ਸਿੰਙਾਂ (13:1) ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਿੰਙ ਸਨ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਸੀ: **ਅਤੇ ਅਜਗਰ ਵਾਂਗਰ ਉਹ ਬੋਲਦਾ ਸੀ।** ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬਘਿਆੜਾਂ ਤੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਮੱਤੀ 7:15); ਹੁਣ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਲੇਲੇ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਜਗਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ “ਅਜਗਰ ਵਾਂਗਰ ਬੋਲਦਾ ਸੀ,” ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਕਲੀ-ਲੇਲਾ ਗਰਜਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਦੇ ਵਾਂਗ ਜਿਹੜਾ “ਪੁਰਾਣਾ ਸੱਪ ਜਿਹੜਾ ਇਬਲੀਸ ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਕਰਕੇ ਸਦਾਉਂਦਾ ਹੈ” (ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 12:9) – ਟੁਕ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਲਗਭਗ ਧਾਰਮਿਕ ਠੱਗ ਦੇ ਸਹਿਜ, ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਵਾਲੇ ਭਾਸਣ ਨੂੰ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਆਇਤ 12. “ਧਾਰਮਿਕ ਠੱਗ” ਸ਼ਬਦ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ “ਝੂਠਾ ਨਬੀ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (16:13; 19:20; 20:10); ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਤਾ ਧਰਮ ਹੈ। **ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹ ਦੀ ਕਾਰੀ ਸੱਟ ਚੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।** ਦੂਜੇ

ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ “ਮਸੀਹੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ” ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ “ਮਸੀਹੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ” ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਨਕਲੀ ਚੀਜ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਸ ਦੇ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਇਹ ਨਕਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ ਲੇਲੇ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਲੇਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਸਾਦਾ ਜਾਂ ਭੇਲਾ ਭਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ:

1. ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। “ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ” ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਬੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ “ਸਾਹਮਣੇ” ਸੀ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ “ਹਰੇਕ ਗੋਤ, ਉੱਮਤ, ਭਾਖਿਆ ਅਤੇ ਕੌਮ ਉੱਤੇ” (ਆਇਤ 7) ਅਜਗਰ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 2, 4), ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਸੀ।

2. ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ, ਦੂਜੇ ਦਰਿੰਦੇ ਕੋਲ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਰੀ ਸੱਟ ਚੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ “ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ” ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ, ਗੈਰ-ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। “ਕਾਰੀ ਸੱਟ” ਜਿਹੜੀ “ਚੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ” ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 12, 14; ਆਇਤ 3 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਿੰਦਾ ਕੌਣ ਸੀ? ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਨਾ ਸਹੀ ਹੈ (ਆਇਤ 2 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ), ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਦੂਜਾ ਦਰਿੰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਬਰੂਸ ਮੈਟਜ਼ਗਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

ਜੂਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ, ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੀ ਦੇਵਤਾ ਸਮਾਨ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਰੁਤਬਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਸਮਰਾਟਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀ ਵੀ। . . . ਸਮਰਾਟ ਡੋਮਿਸ਼ੀਅਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ “ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ” ਕਰਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਹੰਨਾ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ “ਦੇਵਤਿਆਂ” ਦੇ ਲਈ ਮੰਦਿਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕੋ ਸੱਚੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸੁਰਗੀ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਮਰਾਟ-ਪੰਥ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਖੁਦ ਸਮਰਾਟ ਵੱਲੋਂ ਆਈ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੈਕਰਸਾਹ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ . . . ।¹⁶

ਰੋਮ ਸੱਮਰਜ਼ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ “ਕਮਿਊਨ” ਜਾਂ “ਕੋਨਸੀਲੀਆ” ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਏਸ਼ੀਆ ਮਾਇਨਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਧਰਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਰਾਜ ਧਰਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਮੂਰਤ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਉਣਾ ਸੀ।¹⁷

ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਦਾ ਕੰਮ “ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤਾਈ, ਇਸ ਦੇ ਮੰਦਿਰ, ਦੇਵੀ ਰੋਮਾ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਮਰਾਟ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ, ਥੂਪ ਧੁਖਾਉਣੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਅੰਤਰਾਲ ਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨੀ ਸੀ” ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਣਾ ਸੀ।¹⁸ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਬਿਥਨੀਆ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ, ਪਲਿਨੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮਰਾਟ ਫ੍ਰਾਜ਼ਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਸੀ,

ਇੱਕ ਬੇਨਾਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮਸੀਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮੂਰਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਧੂਪ ਚੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਅਪਸ਼ਬਦ ਕਰੇ ਸਨ, ਜੇ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਚਾ ਮਸੀਹੀ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।¹⁹

ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਦਰਿੰਦੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਰੋਧਤਾ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਤਾਓ ਦੀ ਪੂਰੀ ਚੇਟ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਮੂਰਤ ਅੱਗੇ ਧੂਪ ਧੁਖਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਦੰਡ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਤਰੀਕੇ ਅਪਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਰਨ ਦੇ ਲਈ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲੀ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਟੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜੇ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨੀ ਦਿਮਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਮਰਾਟ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਕੇ ਨਾਸਰੀਆਂ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੂਰ-ਚੂਰ ਕਰਨ, ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ।²⁰

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਉੱਥੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕਲੀਸੀਆ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਜੀਬ ਜਾਪ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਰਣਨੀਤੀ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਅਸਧਾਰਣ ਜਾਪੇਗੀ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰੋਮ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਖਦ ਅਤੇ ਲਾਲਚੀ ਅਹੰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ: “ਸਮਰਾਟ ਦਾ ਪੰਥ ਇਕਜੁਟਤਾ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਬੰਧ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ . . . ਜਿਸ ਦੀ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ ਘਾਟ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।”²¹ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਉੱਨਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਬੋਲੋੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ: “ਵੇਖੋ ਰੋਮ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਉਸ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋ; ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਰਾਟ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਕਿਸੇ ਹਿਤਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਇਸ ਰਸਮੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।”²² ਨਿਸੰਗ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਲੋਕ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ “ਮਸੀਹੀ” ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ; ਪਰ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਲਈ, ਇਹ ਕਾਰਜ ਆਖ਼ਰੀ ਕੁਫ਼ਰ ਸੀ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ, ਦਰਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੂਰਤ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸੀ (14:9, 11; 16:2; 19:20; 20:4)। ਪ੍ਰਭੂ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ “ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੀਉਂਦੇ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ” ਵੱਲ ਮੋੜੇਗਾ (1 ਥੋਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:9; ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 1:21-23, 25; 1 ਯੂਹੰਨਾ 5:21)।

ਆਇਤ 13. ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਲ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। **ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਭੀ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਐਥੋਂ ਤੋੜੀ ਭਈ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਅੱਗ ਭੀ ਵਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।** ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗੱਲ, ਦੂਜਾ ਦਰਿੰਦਾ ਝੂਠਾ-ਨਬੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਝੂਠੇ-ਧਰਮ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

11 ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ, ਸੱਚੇ ਨਬੀ ਨੇ ਸੱਚੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਸੱਚੇ ਚਮਤਕਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਚਮਤਕਾਰ ਸਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਮਦਦ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਝੂਠੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਝੂਠੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਇਤ 13 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ **ਉਹ ਵੱਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਭੀ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।** “ਨਿਸ਼ਾਨੀ” (σημείον, *ਸੀਮੀਓਨ*) ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈ **ਵੱਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਭੀ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਐਥੋਂ ਤੋੜੀ ਭਈ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਅੱਗ ਭੀ ਵਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।** “ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰੋਮੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਰੋਹਿਤਵਾਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈਕਲ ਵਿੱਚ ਕੈਸਰ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਚਰਜ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।”²³ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਬੀ ਏਲੀਯਾਹ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਅੱਗ

ਵਰਸਾਈ ਸੀ (2 ਰਾਜਿਆਂ 1:10, 12); ਸਗੋਂ ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਕਾਸ਼ੋਂ ਅੱਗ ਵਰਸਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 14. ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਇਸ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ, ਝੂਠਾ ਨਬੀ ਸਿਰਫ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ, ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸਨ (ਵੇਖੋ 19:20)। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਭੇਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਬਾਕੀ ਹਵਾਲੇ *ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ* ਨੂੰ ਭਰਮਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸ਼ਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਭਰਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 13:11-18 ਆਇਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਤਾਨ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ – ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਦਿਲ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ (ਜਾਂ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਚਮਤਕਾਰ ਕਰਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣਾ) “ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦੈਵੀਪਣ ਜਾਂ ਦੈਵੀ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਇੱਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੈ।”²⁴ ਪਹਾੜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ,

ਨਾ ਹਰੇਕ ਜਿਹੜਾ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ! ਪ੍ਰਭੂ! ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸੁਰਗ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੜੇਗਾ ਬਲਕਣ ਉਹੋ ਜੇ ਮੇਰੇ ਸੁਰਗੀ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਅਨੇਕ ਮੈਨੂੰ ਆਖਣਗੇ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਕੀ ਅਸਾਂ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਲੈਕੇ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਅਤੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਲੈਕੇ ਭੂਤ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇ? ਅਤੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਲੈਕੇ *ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਰਮਾਤਾਂ* ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ? ਤਦ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਆਖਾਂਗਾ ਭਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ। ਹੇ ਬੁਰਿਆਰੇ, ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਚੱਲੋ ਜਾਓ! (ਮੱਤੀ 7:21-23; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚਮਤਕਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਾਂ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਐਵੈਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, “ਝੂਠੇ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਨਬੀ” ਉੱਠਣਗੇ ਅਰ ਅਜੇਹੇ “ਵੱਡੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਅਚਰਜ ਕੰਮ ਵਿਖਾਉਣਗੇ ਕਿ ਜੇ ਹੋ ਸੱਕਦਾ ਤਾਂ ਓਹ ਚੁਣਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੁਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੰਦੇ” (ਮੱਤੀ 24:24)।

ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਚਿਤਾਵਨੀ ਸਾਡੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 13 ਵਿੱਚ, ਮੂਸਾ ਨੇ ਇੱਕ ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਦੇ ਉੱਠਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ “ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਚਰਜ ਕੰਮ” ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 13:1)। ਫਿਰ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲੀਏ . . . ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰੀਏ” (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 13:2), ਤਾਂ ਮੂਸਾ ਨੇ ਇਹ ਚਿਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ,

ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨਬੀ . . . ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸੁਣਿਓ ਕਿਉਂ ਜੇ ਯਹੋਵਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣੇ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਯਹੋਵਾਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ

ਮਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਾਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਯਹੋਵਾਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਮਗਰ ਚੱਲੋ। ਉਸ ਤੋਂ ਡਰੋ, ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰੋ, ਉਹ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣੋ, ਉਸ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਰਹੋ। ਅਤੇ ਉਹ ਨਬੀ . . . ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬੋਲ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਇਆ ਹੈ . . . ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਰਾਹ ਤੋਂ ਜਿਹ ਦਾ ਯਹੋਵਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੱਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਇਆ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ . . . (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 13:3-5)।

“ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਖਦਾ ਹੈ” ਸ਼ਬਦ ਕਾਫੀ ਡਰਾਉਣੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:10-12 ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ “ਧੋਖੇ ਦਾ ਅਸਰ” ਘੱਲੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ “ਸਚਿਆਈ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ” ਨਹੀਂ ਹੈ, “ਭਈ ਉਹ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਣਾ।” ਇੱਕ “ਧੋਖੇ ਦਾ ਅਸਰ” ਝੂਠੇ ਗੁਰੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ “ਹਰ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਝੂਠੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਚਰਜ਼ਾਂ ਨਾਲ” ਆਉਂਦੇ ਹਨ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:9)। ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਰੂ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਚਮਤਕਾਰੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰਖੇ ਜਾਣੇ - ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਖੇ ਜਾਣੇ - ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਾਂ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਦਾ ਦੇ ਲਈ ਠੁਕਰਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 13 ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਖਾਏ ਗਏ “ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ” ਸੰਬੰਧੀ, ਅਸੀਂ “ਨਕਲੀ-ਚਮਤਕਾਰਾਂ” ਅਤੇ “ਝੂਠੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ” ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠਾ ਨਬੀ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ:

1. ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸ਼ਤਾਨੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਰੱਖਣ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ - ਅਤੇ ਹਰ ਸੰਕੇਤ - ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚਮਤਕਾਰੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਦੋਂ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ - ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਗਭਗ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਲਿਖਣੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲਾ ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13 ਅਧਿਆਇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਮਤਕਾਰੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ “ਸੰਪੂਰਨ” ਆਵੇਗਾ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13:10)। ਮੂਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ “ਸੰਪੂਰਨ” ਨਾ ਤਾਂ ਇਸਤਰੀ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਪੁਰਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ “ਸੰਪੂਰਨ” ਜਾਂ “ਪੂਰੇ” ਪਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਯਾਕੂਬ 1:25)। ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਆਖਰੀ ਪੁਸਤਕ ਸੀ, ਇਸ ਨੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਪੂਰਾ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਮੁਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿੱਚ ਚਮਤਕਾਰੀ ਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਜੋ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚਮਤਕਾਰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਏ।²⁵

2. ਇਹ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਝੂਠੇ ਗੁਰੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਨਕਲੀ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਕੁਧਰਮੀ” ਦਾ ਆਉਣਾ “ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ

ਅਮਲ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਪਰਕਾਰ ਸੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਝੂਠੀਆਂ, ਝੂਠੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਚਰਜਾਂ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ” (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:8, 9; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਨਕਲੀ ਚਮਤਕਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਚਰਜ ਕੰਮ” ਹੈ।

3. “ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ” ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਢੋਂਗੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਧਾਰਮਿਕ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਹਾਰਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

4. ਹਰੇਕ “ਨਿਸ਼ਾਨੀ” ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਸੁਭਾਵਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।²⁶ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਅਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਅੱਗ ਵਰਸਾਉਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ (ਆਇਤ 13): ਅੱਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭੀੜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਅਲ ਦੇ ਨਬੀ ਪਰਖ ਵਾਲੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਕਾਸ਼ੋਂ ਥੱਲੇ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾ ਸਕੇ (1 ਰਾਜਿਆਂ 18), ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇੱਕ “ਅਦ੍ਰਿਸ਼” ਤਾਰ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਲਣਸ਼ੀਲ ਘੋਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਥੱਲਿਓਂ ਦੀ ਅੱਗ ਬਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੇਖੋ ਇੱਕ “ਚਮਤਕਾਰ” ਹੋ ਗਿਆ!

ਉਸ ਮੂਰਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਆਸ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਲੱਗੀ (ਆਇਤ 15)? ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਕੱਢਣਾ – ਬਗੈਰ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਏ ਬੋਲਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਾਉਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਵਾਜ਼ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ੍ਰੋਤ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ – ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੁਨਰ ਹੈ ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਲਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਯਹੂਦੀ ਜਾਜਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਮੂਰਤੀ ਘੋਟਾਲੇ ਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪਰਗਮੁਮ ਵਿੱਚ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਖੰਡਰ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਥੱਲੇ ਗੈਰ-ਯਹੂਦੀ ਜਾਜਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਨਲੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ, ਜਾਜਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਗਵੇਦੀ ਖੁਦ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਦੇ ਕਿ ਮੂਰਤੀ ਖੁਦ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੁਆਸ ਪਾਉਣ ਦੇ ਵਿਖਾਉਣ ਦੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗੈਰ-ਯਹੂਦੀ ਖੰਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗਰਾਰੀਆਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਾਜਕ ਕਈ ਵਾਰ ਕਠਪੁਤਲੀ ਮਾਸਟਰ (ਕਠਪੁਤਲੀ ਦਾ ਖੇਡ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਿਹੜਾ ਤਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਠਪੁਤਲੀ ਖੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਤਾਂ ਜਾਦੂਗਰ ਸਮਊਨ ਦੇ ਰਿਜ਼ਿਊਮ (ਬਾਇਓ-ਡਾਟਾ) ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ: ਉਹ “ਸਾਮਰਿਯਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਆਖਣਾ ਸੀ ਭਈ ਮੈਂ ਕੋਈ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਹਾਂ ਅਰ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੇ ਤਾਈਂ ਸਭ ਉਹ ਦੀ ਵੱਲ ਚਿੱਤ ਲਾ ਕੇ ਆਖਦੇ ਸਨ ਭਈ ‘ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਵੱਡੀ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ’” (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 8:9, 10)।

ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ

ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹੈ ਭਈ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਮੂਰਤ ਬਣਾਓ ਜਿਹ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ “ਮੂਰਤ” ਸ਼ਬਦ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ εἰκών (ਈਕੋਨ) ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ “ਆਈਕੋਨ” ਆਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟਿਕਵਾਇਆ (ਆਇਤ 12) ਅਤੇ “ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵੀ ਕਰਵਾਈ” (ਆਇਤ 15)।

ਆਇਤ 15. ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਖ਼ਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਈ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਆਸ ਪਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੇ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਬੋਲੇ ਨਾਲ। ਬੇਜਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਫੁਕਣਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਖ਼ਾਸੀਅਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ (ਉਤਪਤ 2:7); ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠਾ ਨਬੀ ਜਿਹੜਾ “ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਬਣਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ,” ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਆਸ ਮੁੜ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬੋਲ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਆਇਤ 14 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਨੂੰ ਇਹ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕਰਨ ਉਹ ਵੱਢੇ ਜਾਣ। ਆਇਤ 15 ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਇਬਰਾਨੀ ਨੋਜਵਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਬਲਦੀ ਹੋਈ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਬੂਕਦਨੱਸਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਦਾਨੀਏਲ 3)। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਸੀਹੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਮੂਰਤ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਤਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ – ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ – ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਓਨੀ ਸਖ਼ਤਾਈ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਮਰੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਗਭਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਛੇਟ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 16. ਇਹ ਆਇਤ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਦਾਗ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਭਨਾਂ ਛੋਟਿਆਂ, ਵੱਡਿਆਂ, ਧਨੀਆਂ, ਗਰੀਬਾਂ, ਅਜ਼ਾਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਅਥਵਾ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਦਾਗ ਦੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਜਾਂ ਮੱਥਿਆਂ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਅਸਲੀ ਦਾਗ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦਾ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਦਾਗ ਲੱਗਣ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਰੋਮ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਤੇ ਚਿੱਟਾ ਦਾਗ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਖਰ ਜਾਂ ਅੰਕ ਜਿਹੜੇ ਸੜ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਸ ਵਿੱਚ ਉੱਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਉਸ ਦੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇਵਤਾ ਦਾ ਭਗਤ ਹੋਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਨ ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਗ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਲਗਵਾਇਆ ਸੀ।²⁷

ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੇਹੀ ਤੇ “ਯਿਸੂ ਦੇ ਦਾਗਾਂ ਨੂੰ ਲਈ ਫਿਰਨ” ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (ਗਲਾਤੀਆਂ 6:17) – ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਗਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਆਮੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲਗਵਾਏ ਸਨ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:23-25)। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਦਾਗ” ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ

ਗੁਲਾਮਾਂ ਉੱਤੇ ਦਾਗ ਲਾਉਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸਿੱਕਿਆਂ ਤੇ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਲੱਗੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ।

ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, 13:16, 17 ਦੇ “ਦਾਗ” ਬਾਰੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜਥਾਰਥ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਾਗ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮੱਥਿਆਂ ਤੇ “666” ਅੰਕ ਲਿਖਵਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਅੰਕ ਟੈਟੂ ਬਣਵਾਇਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ “ਦਾਗ” ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਹੈ (ਆਇਤ 17), ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ “ਦਾਗ” ਨੂੰ ਉਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ: ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦੇ ਨੰਬਰ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਕੋਡਸ, ਸੋਸ਼ਲ ਸੈਕਿਊਰਿਟੀ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਨੰਬਰ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਉਹ “ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਦਾਗ ਸੀ।”

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਮੁਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ: ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ “ਦਾਗ” ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਉਸ “ਮੋਹਰ” ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਰੂਪ – ਅਤੇ ਨਕਲ – ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ 7 ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ: (1) ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਮੋਹਰ 144,000 ਉੱਤੇ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਅੰਕ ਹੈ ਜੋ “ਸਭਨਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ” ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਦਾਗ ਸਭਨਾਂ ਛੋਟਿਆਂ, ਵੱਡਿਆਂ, ਧਨੀਆਂ, ਗਰੀਬਾਂ, ਅਜ਼ਾਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਤੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਧਰਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਸੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ। (2) 144,000 ਦੇ “ਮੱਥਿਆਂ ਉੱਤੇ” ਮੋਹਰ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ (7:3) ਅਤੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਅਥਵਾ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਦਾਗ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। (3) ਮੋਹਰ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਏ ਗਏ ਲੋਕ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਨ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਰਹੇ ਹਨ – ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ (7:3 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਇਹ ਦਾਗ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਦਾਗ ਦਾ ਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ; ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਦਾਗ ਦਾ ਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੋਹਰ ਜਥਾਰਥ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਦਾਗ ਵੀ ਜਥਾਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਸਨ, ਪਰ 7 ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸ਼ਤਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

ਆਇਤ 17. ਸੁਰੂ-ਸੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਰਿੰਦਾ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ

ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦਾਗ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੇਣ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਦਾਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਹ, ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਨਿਰਾ ਉਹ ਨੂੰ ਜਿਹ ਦੇ ਉੱਤੇ ਉਹ ਦਾਗ ਅਰਥਾਤ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਯਾ ਉਹ ਦੇ ਨਾਉਂ ਦਾ ਅੰਗ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਝੂਠਾ ਨਬੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੂਰਤ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। “ਜੇਕਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੁੰਦੀ [ਸੀ], ਉਹ ਅਛੂਤ [ਬਣ] ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।”²⁸ ਜਿਹੜੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਇਕਨਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਗੁਲਾਮੀ ਜਾਂ ਭੁੱਖਮਰੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (6:5, 6 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਆਇਤ 17 ਵਿੱਚ, ਦਾਗ ਨੂੰ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਯਾ ਉਹ ਦੇ ਨਾਉਂ ਦਾ ਅੰਗ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਨਾਉਂ ਉਹ ਸਭ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਨਾਉਂ “ਦਾਗ ਲਗਵਾਉਣਾ” ਦਰਿੰਦੇ ਵਰਗਾ ਬਣਨਾ ਸੀ। (ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਨਾਉਂ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਬੰਧੀ, ਆਇਤ 18 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ।)

“ਦਾਗ” ਲੱਗੇ ਬਿਨਾਂ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥ ਬਣਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ “ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ।” ਮੈਰਿਲ ਟੈਨੀ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

ਤਿਬਿਰਿਯੂਸ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਰਾਟਾਂ ਅਧੀਨ, ਸਾਰੇ ਵਪਾਰਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਲੈਣ ਦੇਣ ਗਲਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਈ ਵਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪੁਰੋਹਿਤਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਹੜੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੈਸਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।³⁰

ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨਕਾਰ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਧਾਰਣ ਸੀ: ਸ਼ਾਇਦ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮੂਰਤ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੇਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਈਮਾਨਦਾਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਸੰਘਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਉਪਰੇ ਦਿਉਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਰਥਿਕ ਇਨਕਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੇਖਕ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦੈਵੀ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਇਤ 17 ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਆਰਥਿਕ ਭਵਿੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 18. ਹਰੇਕ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨੇ

ਦਿਲਾਸੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦਿਲਾਸੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਆਇਤ 9 ਅਤੇ 10 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਲਾਸੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਆਇਤ 18 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: **ਏਹ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮੋਕਾ ਹੈ। ਜਿਹ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਅੰਗ ਗਿਣ ਲਵੇ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਅੰਗ 666 ਹੈ।**

ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ **ਏਹ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮੋਕਾ ਹੈ।** NIV ਵਿੱਚ “ਇਹ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਲਈ ਪੁਕਾਰ ਹੈ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ – ਅਜਿਹੀ ਬੁੱਧੀ ਜੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਰੱਖੇਗੀ। ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ “ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ” ਵੇਖਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 18 ਨੂੰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ, ਸਗੋਂ ਸੰਪੂਰਣ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਗੂੜ ਆਇਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਲੀਅਮ ਬਾਰਕਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਇਸ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਵਚਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਇਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।”³¹ ਰੇਬਰਟ ਮੁੱਲਹੋਲੈਂਡ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਬੁਝਾਰਤ ਦੇ 666 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਰਲ, ਕੁਝ ਚਤਰ, ਕੁਝ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।”³² ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਲਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ, ਕੁਝ ਖਰੜਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਲੇਖ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: 616. ਅੰਕ 666 ਦਾ ਜਾਂ 616 ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਹੈ?

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਨਿਰੰਤਰ ਇਤਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ: ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਮਾਂ ਜੋ ਪੂਰੇ 666 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁੱਤਪ੍ਰਸਤੀਵਾਦ, ਕੈਥੋਲਿਕ ਵਾਦ, ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦਵਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਈ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 666 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ (ਵੇਖੋ *ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਅਪਰੇਚਸ ਆਫ ਇੰਟਰਪ੍ਰਟੇਸ਼ਨ, ਨਿਰੰਤਰ-ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ*)।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪ੍ਰੀਮਿਲੇਨਿਅਲਿਸਟਸ (ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸੁਪਰ-ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹਿਚਾਣਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਖਾਸ ਪ੍ਰੀਮਿਲੇਨਿਅਲਿਸਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਆਇਤ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ – ਪਰ ਜਦੋਂ ਦਰਿੰਦਾ ਪਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।” ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ (ਵੇਖੋ *ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਸੁਨੇਹਾ*)।

ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹਨ – ਕਿ 666 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋ ਵਾਕ “ਉਹ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ” ਅਤੇ “ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅੰਕ ਹੈ” (ਆਇਤਾਂ 17, 18) ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਨੁੱਖ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸ਼ਬਦ **ਗਣਨਾ** ਦੇ ਵੱਲ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਇੱਕ ਗਣਿਤਕ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਹੈ।” ਉਹ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ

ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਣਿਤਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਟੀਕਾਕਾਰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਇਤ 18 ਇੱਕ ਪਹੇਲੀ ਹੈ ਜੋ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਕ 666 ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ *ਜਮੇਟ੍ਰੀਆ* ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: “ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਅੰਕੀ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਾਂ ਦਾ, ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਾਕਿਆ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਰੂਪ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੋ ਸਕੇ।”³³

ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ, ਲੋਕ ਅਰਬੀ ਅੰਕਾਂ (1, 2, 3, . . .). ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਰੋਮੀਆਂ ਨੇ ਰੋਮੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਤ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਹਰ ਅੱਖਰ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੇ ਵਿਚ, “ਅਲਫਾ” ਇੱਕ ਦੇ ਲਈ, “ਬੀਟਾ” 2 ਦੇ ਲਈ, “ਗਾਮਾ” 3 ਦੇ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ, “ਅਲਫਾ” (α) ਤੋਂ “ਆਈਟਾ” (ι) 1 ਤੋਂ 10 ਦੇ ਲਈ ਖੜਾ ਹੈ, ਫਿਰ “ਕਾਪਾ” (κ) 20 ਦੇ ਲਈ, “ਲੈਮਡਾ” (λ) 30 ਸੀ, “ਮੂ” (μ) 40 ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਸੀ। “ਰੂ” (ρ) 100 ਸੀ, “ਸਿਗਮਾ” (σ, ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ “s” ਵਰਗਾ ਰੂਪ) 200 ਸੀ, “ਤਾਉ” (τ) 300 ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ “ਸਿਗਮਾ” (ς) ਰੂਪ ਨੂੰ ਅੰਕ 6 ਦਾ ਕੰਮ ਲੈਣ ਲਈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 90 ਅਤੇ 900 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜੀਬ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰੋਮਨ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅੱਖਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: “I” ਇੱਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, “V” 5 ਦੇ ਬਰਾਬਰ, “X” 10 ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਮਨ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਘੜੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਰੋਮੀ ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕਈ ਵਾਰ ਯੂਨਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ *ਜਮੇਟ੍ਰੀਆ* ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੇਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਖਿਡਾਰੀ ਇੱਕ ਨਾਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਚੁਨੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਅਸਲੀ ਨਾਮ ਕੀ ਸੀ। ਕਈ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਪੋਮਪਈ ਦੇ ਖੰਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਧ ਤੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇੱਕ ਲਿਖਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, “ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਨੰਬਰ 545 ਹੈ।” ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਪਿਆਰ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ, ਜਦਕਿ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਲੁਕਾਇਆ ਜੋ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ *ਜਮੇਟ੍ਰੀਆ* ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ “ਸਹੀ ਜਵਾਬ” ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣ ਸਕਣ ਦਾ ਕਿ ਉਹ “ਜਿੱਤ” ਗਿਆ ਸੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਹੀ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਕਿ ਬੁਝਾਰਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਰੇ, “ਸਹੀ ਜਵਾਬ!” ਜੇਕਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਣ ਸਕਣ ਦਾ ਕੀ ਅਸਲੀ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨੇਟ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਤਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟੀਕਾਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਜਮੇਟ੍ਰੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ – ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 13:18 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਮੇਟ੍ਰੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਰਿਕਾਰਡ, 185 ਈਸਵੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਆਇਰੀਨੀਅਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਆਇਰੀਨੀਅਸ (ਲਗਭਗ ਸੰਨ ਈਸਵੀ 140-202), ਪੌਲੀਕਾਰਪ ਦਾ ਇੱਕ ਚੇਲਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਮੂਰਨਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਲਿਆ ਸੀ (2:8, 11 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ) ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਿਓਨਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਆਇਰੀਨੀਅਸ ਦੇ “666” ਹਵਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਅਗੋਨਸਟ ਹੇਰੇਸੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੰਮ ਨੈਸਟਿਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ੱਟੀਕਰਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2:6 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ)। ਆਇਰੀਨੀਅਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਨਾਮਾਂ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਜੋ 666 ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਸਪਸ਼ੱਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਜਾਂ ਇਬਰਾਨੀ ਦੇ ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਆਇਰੀਨੀਅਸ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ: ਯੂਆਨਥਸ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਹੁਣ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਲੇਟਿਨੇਸ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਲਾਤੀਨੀ ਆਦਮੀ” ਜਾਂ “ਲਾਤੀਨੀ ਵਸਤੂ” ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਕਦੀ-ਕਦੀ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਲਾਤੀਨ ਰਾਜ” ਜਾਂ “ਲਾਤੀਨੀ ਸਾਮਰਾਜ” ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਰੋਮੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਮੀ ਲੋਕ ਲਾਤੀਨੀ ਬੋਲਦੇ ਸਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਮ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਬਜਾਇ ਲੇਟਿਅਮ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰਾਜੇ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਆਇਰੀਨੀਅਸ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਕੈਥੋਲਿਕਵਾਦ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

L	=	30
a	=	1
t	=	300
e	=	5
i	=	10
n	=	50
o	=	70
s	=	<u>200</u>
ਕੁੱਲ	=	666

ਉਸ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਉਦਾਹਰਣ ਤੋਤਨ ਸੀ, ਜੋ “ਤੀਤੁਸ” ਦੇ ਲਈ ਬਦਲਵਾਂ ਵਰਤਣੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ (ਵੇਖੋ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ, 3. ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਤਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ)। ਤੀਤੁਸ ਨੇ ਖੁਦ

ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਡੋਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਤੀਤੁਸ" ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

T	=	300
e	=	5
i	=	10
t	=	300
a	=	1
n	=	<u>350</u>
ਕੁੱਲ	=	666

ਆਇਰੀਨੀਅਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ". . . ਜੇਕਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦੈਵੀ ਸਾਹਿਤ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਣ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ।"³⁴

ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਹਾਲ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ, ਇਸ "ਸੰਕੇਤਿਕ ਲੇਖ" ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਟ ਪ੍ਰਤੀਆਸ਼ੀ ਨੀਰੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 666 ਨੀਰੋ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨੀਰੋ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ 666 ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਕੈਸਰ" ਜੋੜਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਇਬਰਾਨੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿਓ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਹੈ:

N	("ਨਨ")	=	50
e		=	0
r	("ਰੇਸ਼")	=	200
o	("ਵਾਰ")	=	6
n	("ਨਨ")	=	50
K	("ਕਫ")	=	100
a		=	0
i		=	0
s	("ਸਮੇਖ")	=	60
e		=	0
r	("ਰੇਸ਼")	=	<u>200</u>
ਕੁੱਲ		=	666

ਇਬਰਾਨੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਵਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਸਵਰਾਂ ਨੂੰ

ਜੀਰੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "o" ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ "waw" ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ 6 ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਆਖਰੀ "n" ("ਨਨ") "ਨੇਰੇਨ" ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ 616 ਤਕ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਠ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਣਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਚਰਜ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, "ਕਿ 666 ਅਤੇ 616 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਨਾਮ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?"

ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ, ਇਹ ਦੂਜਿਆਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਦਰਿੰਦਾ "ਨੀਰੇ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ" ਜੋ ਡੋਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਮੈਟੀਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨੀਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇਸ ਕਟੌਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ: (1) ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਣਾ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਉਂ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? (2) ਯੂਨਾਨੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਇਬਰਾਨੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਰੋਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਪਰ, ਜੀ. ਬੀ. ਕੇਅਰਡ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਯੂਹੰਨਾ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇਬਰਾਨੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।"³⁵ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇੰਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਿਆ ਸੀ? "ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਆਇਰੀਨੀਅਸ ਨੇ . . . ਕਈ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ 666 ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨੀਰੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, -ਆਓ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ।"³⁶

ਇਸ ਬੁਝਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹੱਲ ਹਨ: ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਨੇ ਜੂਲੀਅਸ ਕੈਸਰ ਤੋਂ ਵੈਸਪੇਸੀਅਨ ਤਕ ਸਾਰੇ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ 666 ਤਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਗਲਬਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਓਥੇ ਅਤੇ ਵਿਟੇਲਿਅਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ - ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੂਚੀ ਨੂੰ "ਫਿਟ" ਬਣਾਉਣ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ, 3. ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ)। ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਾਹੀ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਡੋਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਖਿਤਾਬ ਦੇ ਅੰਕੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਡੋਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਕੇ - ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ।

ਜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼

ਬੇਦੀਨੀ ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਈ ਕਰਨਾ ਸੀ ਉਹ ਰੋਮ ਦੇ ਪੋਪ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ “ਲਾਤੀਨੀ ਮਨੁੱਖ” ਨੂੰ ਪੋਪ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਾਕ *vicarius filii dei* (“ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ”) ਪੋਪ ਦੇ ਉਸ ਤਾਜ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਤਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੋਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਮਨ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਲ 666 ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰੋਮਨ ਅੰਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਕ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ “u” ਨੂੰ “v” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਕ *ਥੀਓਸ ਈਮੀ ਈਪੀਰੋਸ* (“ਮੈਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਾਂ”) ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਖੋਲ ਗੀ ਯੂਨਾਨੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਖੋਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਥੋੜੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਅੰਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। “666” ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਫਰੈਂਕ ਪੌਕ ਨੇ ਚਾਰ ਅਰਧ-ਹਾਸੈਹੀਣੇ ਨਿਯਮ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਹਨ:

1. ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਚਕ ਨਾਂਵ ਦਾ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ, ਤਾਂ ਅਹੁਦਾ ਜੋੜ ਲਵੋ।
2. ਜੇਕਰ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਤਾਂ ਇਬਰਾਨੀ ਜਾਂ ਲਾਤੀਨੀ ਵਿੱਚ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਲਵੋ।
3. ਵਰਤਣੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ-ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਵੋ।
4. ਜੇਕਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨਾਂਅ ਈਜਾਦ ਕਰ ਲਵੋ।³⁷

ਲੰਬੇ ਪੂਰਵਕ ਤਰਕ ਨੂੰ ਲਾਤੀਨੀ ਵਾਕ *ਰੀਡਕਟੀਓ ਐਂਡ ਅਬਸੁਰਡਮ* ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੂਰਖਤਾ ਪੂਰਵਕ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ “ਜੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।” ਵਿਲੀਅਮ ਹੈਂਡਰਿਕਸੋਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਹੀ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਇੱਕ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਅੰਕੀ ਮੂਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ *ਕੁਝ ਵੀ* ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਰ ਪਾਸੇ ਕਿਧਰ ਵੀ ਲਿਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”³⁸ ਐਲਨ ਜੇਨਸਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

ਜਮਤਰੀਆ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਭਰਮ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਲਤ ਰਸਤੇ ਤੇ ਹੈ . . . । ਜੇਕਰ ਯੂਹੰਨਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਧੋਖੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਹ ਦਰਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮੇਮਣੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤੁਲਨਾ ਕਰ ਸਕਣ (14:1 ਤੋਂ), ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਮਤਰੀਆ ਖੇਡ ਖੇਡੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।³⁹

ਮਾਰਟਿਨ ਫਰੈਂਜਮਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇੱਕ ਬੁਝਾਰਤ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, “ਤਾਂ ਸੰਕੇਤਿਕ ਲੇਖ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਆਧੁਨਿਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।”⁴⁰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ:

1. *ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ* ਵਿੱਚ *ਜਮਤਰੀਆ* ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ, ਵਿਲੀਅਮ ਸਮਿਥ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਅੰਗ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਅੰਗ 666 ਹੈ [ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 13:18]”⁴¹ ਕੀ ਇਹ ਅਜੀਬ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਸਮਿਥ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿ 13:18 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਕੇਤਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਇੱਕ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨੇ *ਜਮਤਰੀਆ* ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ? ਬਲਡਿੰਗਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ “ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਲੇਖਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਗਣਿਤਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਹਰ ਜਗਾ ਆਂਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”⁴² ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ: ਕੀ ਸੰਗਤ ਹੋਣ ਦੇ ਲਈ, “666” ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੁਝਾਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਂ, ਫਿਰ, ਕਿਉਂ ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ “666” ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? “ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਇੱਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ; ਨਾ ਕਿ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ।”⁴³

2. ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਮਕਸਦ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਦਿਲਾਸਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ? ਯੂਹੰਨਾ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਲਝਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ ਸੀ; ਇੱਕ ਬੁਝਾਰਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਦੋ ਸੁਰਾਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 18 ਦਾ ਮਕਸਦ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਸੁਰਾਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ **ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅੰਗ** ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਛ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਂ ਸਮੇਤ ਲਾਲ ਕੱਪੜੇ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਭੂਤ ਦਾ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਪਰਮੈਨ ਦਾ ਨੰਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ, ਇਹ “ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦਾ” ਅੰਕ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਨਿਸ਼ਚੇਵਾਚਕ ਉਪਪਦ (“a” ਜਾਂ “an”) ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ “ਅੰਕ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਹੈ” ਜਾਂ “ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ” ਦਾ ਹੈ। NIV ਵਿੱਚ ਹੈ “ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅੰਕ ਹੈ।” RSV ਵਿੱਚ “ਇਹ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅੰਕ ਹੈ।” ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਹੋਰ, ਉਸੇ ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ “ਮਨੁੱਖ ਦੇ” (21:17) ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਲਾਤੀਆਂ 1:11; 3:15 ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ “ਸਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ” ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, “ਇਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਅੰਕ ਹੈ”; ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ, “ਇਹ ਉਹ ਅੰਕ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।”⁴⁴ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਅੰਕ ਨਾ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਅੰਕ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਪਰਮੈਨ ਦਾ ਅੰਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਸ *ਮਨੁੱਖ* ਦਾ ਅੰਕ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਕੱਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ

ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੇ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2 ਇਤਹਾਸ 20:6)!

ਦੂਸਰਾ ਸੁਰਾਗ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਅੰਕ "666" ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 13:18 ਵਿੱਚ "ਗਣਨਾ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ਗਣਿਤਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ ਉਹੀ ਹੋਵੇ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ "ਗਣਨਾ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ $\alpha\rho\iota\theta\eta\sigma$ (*ਸਫਾਈਜ਼ੇ*) ਹੈ। ਇਹ ਕਿਰਿਆ ਨਾਵ $\sigma\phi\epsilon\rho\sigma$ (*ਸੇਫੇਸ*) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਕੰਕਰ ਜਾਂ ਛੋਟੀ ਚੱਟਾਨ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 2:17)। *ਸਫਾਈਜ਼ੇ* ਸ਼ਬਦ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੂਕਾ 14:28 ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਮਾਣ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰੋਤ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ "ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਉਣਾ" ਦੇ ਵਾਂਗ ਸ਼ਬਦ *ਸਫਾਈਜ਼ੇ* ਨੂੰ "ਗਣਿਤ"⁴⁵ ਦੇ ਆਮ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਜਾਂ "ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ"⁴⁶ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਇਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਚ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ "ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਉਣਾ" (NASB, NIV, NKJV) ਹੈ ਪਰ RSV ਵਿੱਚ "ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ" ਹੈ। NEB ਵਿੱਚ "ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ" ਹੈ ਜਦਕਿ NCV ਵਿੱਚ "ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਖੋਜ ਲਿਆ" ਹੈ। ਸ਼ਬਦ *ਸਫਾਈਜ਼ੇ* ਜਾਂ 13:18 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਟੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਗੁਪਤ ਅੰਕ 666 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਸੰਭਵ ਦਿਲਾਸਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅੰਕ "ਛੇ" ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਅਰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਛੇ ਸੱਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ "ਸੱਤ" ਪੂਰਨ ਸਿੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, "ਛੇ" ਅਪੂਰਣਤਾ ਜਾਂ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਛੇ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ "ਛੇ" ਕਹਿਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮਕਸਦ ਧੋਖਾ ਹੈ। ਆਖਿਰਕਾਰ, ਅੰਕ ਛੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ "ਛੇ" "ਸੱਤ" ਹੋ ਜਾਵੇ, "ਛੇ" ਹਮੇਸ਼ਾ "ਛੇ" ਹੀ ਰਹੇਗਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ, ਅਸੀਂ "666" ਤਕ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ। ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਰਵ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਤਕ ਵਧਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਹੋਲੈਂਡ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, "ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਤਿਗੜੀਆਂ ਹਨ: ਪਵਿੱਤਰ, ਪਵਿੱਤਰ, ਪਵਿੱਤਰ (4:8); ਹਾਇ, ਹਾਇ, ਹਾਇ (8:13); ਅਤੇ ਛੇ, ਛੇ, ਛੇ (13:18); . . . ਇਸ ਲਈ, ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਸੁਭਾਅ 'ਸਿੱਧ' (ਤਿੱਕੜੀ) ਅਪੂਰਣਤਾ (ਛੇਕੀ) ਹੈ।"⁴⁷ ਬਲਡਿੰਜਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ: "ਛੇ! ਛੇ! ਛੇ! ਇਹ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣਾ ਐਲਾਨ ਹੈ।"⁴⁸ ਛੇ "ਛੱਕੇ" ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਧੋਖੇ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ "ਏਹ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ": ਇਹ *ਅਸਫਲਤਾ* ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਹੈ! ਅੰਤ ਵਿੱਚ "666" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, "ਅਸਫਲਾ ਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਤੇ ਅਸਫਲਤਾ"⁴⁹

ਮੁਢਲੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਸੀ? ਇਹ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਾਂਗ ਭਿਆਨਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਰਾਟ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਉਸ

ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਨ ਜੋ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁਣ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਖਿਰਕਾਰ ਅਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ! ਇਸ ਲਈ ਹੋਮਰ ਰੈਲੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

... ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਅੰਕ, ਤਿੰਨ ਛੀਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਣ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਲਈ ਖੜਾ ਹੈ – ਸਾਰੇ ਅਖਿਰਕਾਰ, ਪੂਰਣ ਹਾਰ ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਲਈ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।⁵⁰

ਅੰਕ 666 ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਉਸ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਲੇਲੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਲੇਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਸੀ। ਪਰ, ਆਖਿਰਕਾਰ, ਉਹ ਲੇਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿਚ, ਉਸ ਦਾ ਦਾਗ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਾਗ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿਚ, ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਉਹ ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਦੇ ਲਈ ਅਸੁੱਖਿਅਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਇੱਥੇ ਦਿਲਾਸਾ ਹੈ; ਇੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ; “ਏਹ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ” (13:18)।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਦੇ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਤੇ ਇੱਕ ਚਾਰਟ (ਅਧਿਆਇ 13)

ਇੱਕ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਅਧਿਆਇ 13 ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ – ਅਤੇ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਰਟ ਉਪਯੋਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ (ਅਜਗਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ)			
<i>ਸਹਿਯੋਗੀ</i>	<i>ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਾਧਨ</i>	<i>ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ</i>	<i>ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ</i>
ਪਹਿਲਾ ਦਰਿੰਦਾ: ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ "ਦਰਿੰਦਾ"	ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ("ਮਸੀਹੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ")	ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ	ਧਮਕੀ: ਅੱਤਿਆਚਾਰ, ਸਹਿਕਰਮੀ ਦਬਾਅ
ਦੂਸਰਾ ਦਰਿੰਦਾ: ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ "ਝੂਠਾ ਨਬੀ"	ਝੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫਲ ("ਮਸੀਹੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਧਰਮ")	ਕਨਸੀਲੀਆ: ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ	ਧੋਖਾ: ਝੂਠੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫਲਸਫੇ

ਸ਼ਤਾਨ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ (ਅਧਿਆਇ 13)

ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਸੈਲਾਨੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਕਈ

ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਖੰਡਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਮਿਟ ਗਈ ਹੈ; ਉਹ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ – ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 13 ਦਾ ਅੱਜ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਇਤ 9 ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਲਾ “ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ [ਜਿਸ ਦੇ] ਕੰਨ ਹਨ” ਸੰਬੋਧਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਜੇ ਧਮਕੀ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਉਹ ਹੋਰ-ਫੇਰ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 11 ਵਿੱਚ, ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਵਾਕ “ਦਰਿੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ” ਵਿੱਚ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਨਵਰ *ਲਗਾਤਾਰ* ਖਾਈ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ (11:7 ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ)। ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ (ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ) ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ 13:1 ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ “ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦਿਆਂ ਡਿੱਠਾ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਤਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬੇਈਮਾਨ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛਲ ਭਰੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਮਸੀਹੀਅਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰਘਰ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਧਮਕੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਥਿਆਰ ਹੈ। “ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਨ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸੁਣੋ” (13:9)।

ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ (13:1-10)

ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ (ਆਇਤਾਂ 1-10), ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਵਾਰੈਨ ਵਿਅਰਸਬੇ ਦੀਆਂ ਵੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੋਗੇ: (1) ਅਚਰਜ (ਆਇਤ 3); (2) ਪੂਜਾ (ਆਇਤ 4); (3) ਸ਼ਬਦ (ਆਇਤਾਂ 5, 6); (4) ਲੜਾਈ (ਆਇਤਾਂ 7-10)।⁵¹ ਚਾਰਲਸ ਰਾਈਰੀ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ: (1) ਰੂਪ (ਆਇਤਾਂ 1, 2); (2) ਪ੍ਰਸੰਸਾ (ਆਇਤਾਂ 3, 4); (3) ਗਤੀਵਿਧੀ (ਆਇਤਾਂ 5-7); (4) ਅਧਿਕਾਰ (ਆਇਤਾਂ 7-10)।⁵²

ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਧਮਕੀ (13:1-10)

ਦਬਾਅ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਭੀੜ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦੁੱਗਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਹਨ ਜੋ “ਖੁੱਲ੍ਹੇ” ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ “ਨਾਸ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ” (ਮੱਤੀ 7:13)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 13 ਅਧਿਆਇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ: “ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ . . . ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸੱਭੇ ਉਹ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਗੇ” (ਆਇਤਾਂ 3, 8; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਤਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ:

ਧਮਕੀ (ਆਇਤਾਂ 1, 2), ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ (ਆਇਤਾਂ 1, 2, 4, 7), ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਦਬਾਅ (ਆਇਤਾਂ 3, 4, 8)। ਪਰ, ਉਹ ਸੀਮਿਤ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 5, 7) ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ (ਆਇਤਾਂ 9, 10)।

ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਧਮਕੀ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਨਿਰੰਤਰ ਉਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਨਿਰੰਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸ਼ਤਾਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਨਾ ਹੋਵੋ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਢਾਲਣ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਤਾਨ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਬਾਅ ਦਾ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਇਕੱਠ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ “ਹਰ ਕੋਈ ਇਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ!” ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇ ਮਾਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ – ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਚੌੜੇ ਰਾਹ ਦੇ ਉੱਤੇ “ਜੇ ਨਾਸ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭੀੜ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਉਸ ਭੀੜੇ ਰਾਹ ਦੇ ਉੱਤੇ ਜੇ ਜੀਉਣ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ” ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਚੱਲਦੇ ਹਨ (ਮੱਤੀ 7:13, 14)। ਕੂਚ 23:2 ਅੱਜ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੈ: “ਤੂੰ ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਨਾ ਲੱਗ।”

ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖਰਾਬ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਇਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਏਜੰਟ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ – ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ – ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਮਹਿਮਾਵਾਨ ਘਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਉਸ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਅਨੰਦ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਆਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਦੇ ਲਈ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਗਮ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਧੋਖਾ (13:1-10)

ਸ਼ਤਾਨ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਨਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 12 ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਅਜਗਰ ਦੀ ਪਛਾਣ “ਸ਼ਤਾਨ ਕਰਕੇ ਸਦਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (12:9; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਵੇਖੋ 20:10)। ਅਦਨ ਬਾਗ ਵਿਚ, ਸ਼ਤਾਨ (ਸੱਪ) ਨੇ ਹਵਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਉਤਪਤ 3:13), ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਪਰ ਮੈਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਕਿਤੇ ਐਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸੱਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖਚਰ ਵਿੱਦਿਆ ਨਾਲ ਹੱਵਾਹ ਨੂੰ ਭਰਮਾਇਆ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵੀ ਉਸ ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਤੋਂ ਜੋ ਮਸੀਹ ਦੀ ਵੱਲ ਹੈ ਵਿਗੜ ਜਾਣ” (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:3)। ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਈਬਲ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਕਿ “ਧੋਖਾ ਨਾ ਖਾਓ” (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:9; 15:33; ਗਲਾਤੀਆਂ 6:7; ਯਾਕੂਬ 1:16; ਵੇਖੋ ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 11:16)।

ਯਕੀਨਨ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਜਿਹੇ ਧੋਖੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ “ਰੋਸ਼ਨ” ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਧੋਖੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫੀਨਾਸ ਟੇਲਰ ਬਰਨਮ (1810-91), ਜੋ ਇੱਕ ਭੜਕੀਲੇ ਖੇਲ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਬਰਨਮ ਅਤੇ ਬੈਲੀ ਸਰਕਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਾਗ ਲਈ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੰਦਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹਰ ਮਿੰਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁੱਖ ਚੁੰਘਣ ਵਾਲਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

ਸਾਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਉਸ ਮੂਰਖਤਾ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕ ਸੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਅਚਰਜ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ "ਆਤਮਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ" ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਚਕਮਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਵੇਰਵਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਗੂੜ੍ਹ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਅਤੇ "ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ" ਵੀ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਮਸੀਹੀ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਫਰੋਬ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਝੂਠੇ ਗੁਰੂ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਚੰਗਾਈ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਜੋ ਅੱਜ ਚਮਤਕਾਰੀ ਚੰਗਾਈ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹਨ। ਚਮਤਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਈਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹਨ - ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ ਤੇ ਗਲਤ, ਪਰ ਗੰਭੀਰ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕੋਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵੱਡੇ "ਚੰਗਾਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ" ਜੋ ਫਰੋਬ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿਰਫ ਧੋਖੇ ਅਤੇ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। "ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ" ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ "ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸਕਣ ਵਾਲੀ" ਚਾਲ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਸਪੱਸ਼ਟ, ਸਧਾਰਣ ਬਿਆਨਾਂ ਜਿਵੇਂ "ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ" ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੇਨਾਮ ਵਿਅਕਤੀ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਦਰਸ਼ਣ ਗ੍ਰਹਿ ਚਾਲ ਇਹ ਵਿਖਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਮਾਨ ਲੱਤਾਂ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਡਾਂ ਜਾਂ ਗੁਪਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਸਾਜ਼ੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸੇਬਸਟਿਅਨ ਬ੍ਰੈਟ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਸੰਸਾਰ ਧੋਖਾ ਖਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।"⁵³ ਤਿਉਹਾਰੀ ਦੇ ਕਫਨ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੇ ਲਈ ਭੀੜਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਲਪੇਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਸੱਚਾ ਹੈ:

ਕਫਨ ਦੀ ਤਿਥੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਸਟੈਂਟੀਨੋਪਲ (ਹੁਣ ਇਸਤਾਂਬੁਲ) ਦੇ ਲੋਕ 1171 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ। (2) ਇੰਜੀਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯਿਸੂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਫਨ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। (3) ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇੱਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ "ਤਸਵੀਰ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ" ਜਦੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਵੱਗਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਰੋਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਕਿ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਹਵਾ ਤੋਂ ਠੰਡੀ ਹੈ, ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾਣੀ ਸਿੱਮਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਧੋਖੇ ਤੀਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਭਵ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇਖੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਗਾਵਾਂ ਤੇ ਧਰਮ ਸਥਾਨ ਉਸਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ ਉਸ ਦੇ ਚਾਲਾਂ ਦੇ ਥੈਲੇ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਕੇ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਅੱਜ ਸ਼ਤਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, “ਜੇ ਸੱਭੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਓਹ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਭੀ ਨਾ ਸਮਾਉਂਦੀਆਂ” (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 21:25)। ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ, ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਣ – ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਤੋਂ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਹਰ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਰੱਦਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ।

ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਧੋਖੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਉਂਗਲੀ ਚੁੱਕਣੀ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਅਸਾਨ ਹੈ, “ਉਹ ਇੰਨੀ ਅਸਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੂਰਖ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ?” ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨਦਾਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਸਾਰਿਕ ਦੇਹਰੇ ਮਤਲਬ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸੈਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਦੇ ਝੂਠ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ ਸੀ ਕਿ: “ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ”; “ਇਹ ਜੀਵਨ ਹੈ ਜੋ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; ਅਗਲੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ”; “ਉਪਲੱਬਧੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ।” ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਝੂਠ ਹੈ “ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਹਨ” (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 14:6; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 4:12)।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਖਾਧੇ ਹੋਏ ਵੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਭਰਮਾਵੇ” (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:3)। ਪਰ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਯਾਕੂਬ 1:26 ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦੀ ਹੈ, “ਆਪਣੇ ਹੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ” ਜਦਕਿ 1 ਯੂਹੰਨਾ 1:8 “ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ” ਦੇ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਉਤਾਂ 14:12 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਅਜਿਹਾ ਰਾਹ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇ ਰਾਹ ਹਨ।”

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ਤਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ:

ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਨਦਾਨ, ਅਣਆਗਿਆਕਾਰ, ਧੋਖਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ, ਅਨੇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਬੁਰਿਆਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਸਾਂ, ਬੁਰਿਆਈ ਅਤੇ ਖਾਰ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਭੋਗਦੇ ਸਾਂ, ਘਿਣਾਉਣੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਏ ਦੇ ਵੈਰੀ ਸਾਂ। ਪਰ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਦਿਆਲਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਜੋ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੀ ਪਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅਸਾਂ ਕੀਤੇ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਰਚਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਜਨਮ ਦੇ ਅਸ਼ਨਾਨ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਇਆ। ਜਿਹ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤਾ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਕਰਕੇ ਵਹਾ ਦਿੱਤਾ (ਤੀਤੁਸ 3:3-6; ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਜੇਕਰ ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਨਿਗਲੋਗੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲੀਆਂ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਚਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ – ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੁਣੇਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਤਾਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ! ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ – ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਨ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕੋਂਦਿ੍ਤ ਹਨ।

ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ (13:4)

13:4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਰਿੰਦੇ (ਸਮਰਾਟ) ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ ਅਜਗਰ (ਸ਼ਤਾਨ) ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਖਬਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ “ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਪੂਜਾ” ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ “ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਪੂਜਾ” ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਝੂਠੇ ਨਬੀ (13:11-18)

13:11-18 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਇੱਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ “ਝੂਠੇ ਨਬੀ” ਹੋਵੇ। ਮੈਰਿਲ ਟੈਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: (1) ਉਸਦਾ ਵਿਅਕਤੀ, (2) ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥ, (3) ਉਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ।⁵⁴ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ, ਜੋ ਚਾਰਲਸ ਰਾਇਰੀ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: (1) ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ, (2) ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ, (3) ਉਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, (4) ਉਸ ਦਾ ਦਰਦ।⁵⁵

ਅੱਜ ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ (13:11-18)

ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 13:11-18 ਦਾ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, “ਸਾਡਾ ਨੇਤਾ ਸਾਡਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੈ।” ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਆਇਤ 9 ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 13 ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹਰ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ: “ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਨ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸੁਣੋ।”

ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਲੀਸੀਆ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕੰਮ ਧਾਰਮਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਲਬਰਟ ਬਲਡਿੰਗਰ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ “ਜਦਕਿ

ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਦਰਿੰਦਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੈਸਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ – ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲਾਭ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਪਰਜਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।⁵⁶ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ।

ਪਰ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਖਾਸ ਯੋਗਤਾ-ਉਸ ਦੀ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਪੂਜਾ ਵੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੋਮਰ ਹੈਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ “ਝੂਠੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਝਲਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੇਪਤੰਤਰ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਦੂਜੀਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।”⁵⁷

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ “ਅਰ ਬਹੁਤ ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਉੱਠਣਗੇ ਅਤੇ ਬਥੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਣਗੇ” (ਮੱਤੀ 24:11; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 7:15; 24:24; ਮਰਕੁਸ 13:22)। ਪਤਰਸ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ “ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਭੀ ਝੂਠੇ ਗੁਰੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬਿੱਦਤਾਂ ਚੋਰੀ ਅੰਦਰ ਲਿਆਉਣਗੇ . . .” (2 ਪਤਰਸ 2:1)। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ “. . . ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰਮਾਇਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ” (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:26)। ਦੂਸਰੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਆਤਮਾ ਹੁਣ ਵੀ ਝੂਠੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੀ ਝੂਠੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਅਸਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਨਹੀਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਹੁਣ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਏਜੰਟ ਉਹ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪੌਲੋਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜੋ “ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਸੂਲ” ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਚਰਜ ਨਾ ਹੋਵੇ, “ਕਿਉਂ ਜੋ ਸ਼ਤਾਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਦੇ ਦੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਦੇ ਸੇਵਕ ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਟਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ” (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:14, 15)।

ਝੂਠੇ ਗੁਰੂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਚੰਗਾ ਰਸੂਖ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ “ਮਸੀਹੀ” ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ, ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦਾ ਢੋਂਗ ਰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਧੋਖਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹੇ ਪਿਆਰਿਓ, ਹਰੇਕ ਆਤਮਾ ਦੀ ਪਰਤੀਤ ਨਾ ਕਰ ਲਓ ਸਗੋਂ ਆਤਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਖੋ ਭਈ ਓਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੋਂ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਬਾਹਲੇ ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿੱਕਲ ਆਏ ਹਨ” (1 ਯੂਹੰਨਾ 4:1)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਗੇ? ਵਚਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ। ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਵਚਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ – ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਭੇਲੇ-ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ, ਵਚਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਜੀਵਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਰਖ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਭੇਲੇ ਰੋਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ “ਭਈ ਅਸੀਂ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਇਵਾਣੇ ਨਾ . . . ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਠੱਗ ਵਿੰਦਿਆ ਅਤੇ ਭੁਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਛਲ ਛਿੱਦ੍ਰ ਰੂਪੀ ਚਤਰਾਈ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਹਰੇਕ ਬੁੱਲੇ ਨਾਲ ਐਧਰ ਉੱਧਰ ਡੇਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ” (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:14)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

. . . ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਤਾੜ ਰੱਖੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਫੁੱਟ ਪਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਠੋਕਰ ਖੁਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਰਹੇ। ਕਿਉਂ . . . ਅਤੇ ਚਿਕਨੀਆਂ ਚੋਪੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭੋਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗਦੇ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 16:17, 18)।

ਬੇਰੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 17:11)। ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਚ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਕਦੀ ਅਨਾਦਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਮਾਇਰ ਪਰਲਮੈਨ, *ਵਿੰਡੋਜ਼ ਇੰਟੂ ਦ ਫਿਊਚਰ: ਡਿਵੈਸ਼ਨਲ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਇਨ ਦ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ* (ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਮਿਸੋਰੀ: ਗੋਸਪਲ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1941), 111. ²ਵਿਲੀਅਮ ਬਾਰਕਲੇ, *ਦੀ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਜੈਨ*, ਜਿਲਦ 2, ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਣ, ਦ ਡੇਲੀ ਸਟੱਡੀ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼ (ਫਿਲਡੈਲਫੀਆ: ਵੇਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1976), 89. ³ਹਿਊਗੋ ਮੈਕਕੋਰਡ, *ਦ ਰੇਵੇਲ ਰੂਟ ਆਫ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ* (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਟਵੰਟੀਅਥ ਸੈਂਚਰੀ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨਸ, 1976), 39. ⁴ਐਡੀ ਕਲੋਰ, ਅਨਪਬਲਿਸ਼ਡ ਲੈਕਚਰ ਨੋਟਸ ਔਨ ਪਰਕਾਸ਼, ਮਿਤੀ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ⁵ਜੇਮਸ ਐਮ. ਬੀਫਰਡ, *ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਅਬਿਡਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1989), 89. ⁶ਐਲਬਰਟ ਐੱਚ. ਬਲਡਿੰਜਰ, *ਪ੍ਰੀਚਿੰਗ ਫਰੋਮ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ: ਟਾਇਮਲੀ ਮੈਸੇਜ ਫਾਰ ਟ੍ਰਬਲਡ ਹਾਰਟਸ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜੇਡੋਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1960), 67. ⁷ਸੁਟੋਨਿਅਸ ਦ ਟਵੈਲਵ ਸੀਜ਼ਰਸ 6.57; ਟੈਸਿਟਸ *ਹਿਸਟਰੀਸ* 1.2, 78; 2:8-9; ਡਾਇਓ ਕੈਸਿਅਸ *ਰੋਮਨ ਹਿਸਟਰੀ* 66.19.3. ⁸ਡੀਓ ਕਰਿਸੋਸਟੋਮ *ਡਿਸਕੋਰਸ* 21.10. ⁹ਟਰਾਟੂਲੀਅਨ *ਅਪੋਲੋਜੀ* 5. ¹⁰ਬਾਰਕਲੇ, 94.

¹¹ਓਵਨ ਐੱਲ. ਕਰੋਚ, *ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਟਰੀ ਪ੍ਰੀਚਿੰਗ ਐਂਡ ਟੀਚਿੰਗ: ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ* (ਜੇਪਲਿਨ, ਮਿਸੋਰੀ: ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈੱਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1985), 237. ¹²ਬਾਰਕਲੇ, 97. ¹³ਯੂਜੀਨ ਐੱਚ. ਪੀਟਰਸਨ, *ਰਿਵਰਸਡ ਥੰਡਰ* (ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ: ਹਾਰਪਰਕੋਲਿਨਜ਼ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1988), 125. ¹⁴ਐਮ. ਰੋਬਰਟ ਮੁਲਹੋਲੈਂਡ, ਜੂਨੀਅਰ. *ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ: ਹੋਲੀ ਲਿਵਿੰਗ ਇਨ ਅਨਹੋਲੀ ਵਰਲਡ*, ਫਰਾਂਸਿਸ ਅਸਬਰੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾ. ਐੱਮ ਰੋਬਰਟ, ਮੁਲਹੋਲੈਂਡ, ਜੂਨੀਅਰ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਫਰਾਂਸਿਸ ਅਬਸਰੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1990), 227. ¹⁵ਟੀ. ਐਫ. ਗਲਾਸਨ, *ਦ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਜੈਨ*, ਦ ਕੈਥਰਿਜ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਐਨ ਦ ਨਿਊ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਬਾਈਬਲ, ਸੰਪਾ. ਪੀ. ਆਰ. ਐਕਰੋਡ, ਏ. ਆਰ. ਸੀ. ਲੇਨੀ ਅਤੇ ਜੇ. ਡਬਲਿਯੂ ਪੈਕਰ (ਕੈਥਰਿਜ: ਕੈਥਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1965), 81. ¹⁶ਬਰੂਸ ਐਮ. ਮੈਟਜ਼ਰ, *ਬ੍ਰੀਕਿੰਗ ਦ ਕੋਰਡ: ਅਡਰਸਟੈਂਡਿੰਗ ਦ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ* (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਅਬਿਗਡਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1993), 75. ¹⁷ਰੇ ਸਮਰਸ, *ਵਰਥੀ ਇਜ਼ ਦ ਲੈਬ* (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਬ੍ਰੇਡਮੈਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1951), 178. ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਸਰ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਡਬਲਿਯੂ. ਐਮ. ਰਾਮਸੇ ਦੇ, *ਦ ਲੈਟਰਸ ਟੂ ਦ ਸੈਵਨ ਚਰਚਿਸ ਆਫ ਏਸ਼ੀਆ*, ਵਿੱਚ ਹਨ, ਵਿਲੀਅਮ ਐਮ. ਰਾਮਸੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, ਜਿਲਦ 10 (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, 1904; ਮੁੜ ਛਾਪਿਆ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁੱਕ ਹਾਊਸ, 1979)। ¹⁸ਫਰੈਂਕ ਪੈੱਕ, *ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ*, ਭਾਗ 2 (ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਆਰ. ਬੀ. ਸਵੀਟ ਕੰਪਨੀ, 1965), 11. ¹⁹ਪਲਿਨੀ *ਲੇਟਰਜ਼ ਟੂ ਟ੍ਰਾਜਾਨ* 96. ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਲਗਭਗ 111-13 ਈ.ਵੀ. ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ²⁰ਬਲਡਿੰਜਰ, 68.

²¹ਮਾਰਟਿਨ ਐੱਚ. ਫਰੇਜ਼ਮੈਨ, *ਦ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ ਟੂ ਜੈਨ* (ਸੈਂਟ ਲੂਇਸ: ਕੈਨਕੇਡੀਆ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1976), 96. ²²ਬਾਰਕਲੇ, 98. ²³ਐਡਵਰਡ ਪੀ. ਮੇਅਰਸ, *ਆਫਟਰ ਦੀਜ਼ ਥਿੰਗਸ ਆਈ ਸਾਅ: ਏ ਸਟੱਡੀ ਆਫ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ*

(ਜੇਪਲਿਸਨ, ਮਿਸੈਰੀ: ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈੱਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1997), 241. ²⁴ਅਡੋਲਾ ਯਾਰਬਰੇ ਕੋਲੀਨਜ਼, *ਦੀ ਐਪੋਕਲਿਪਸ* (ਵਿਲਮਿੰਗਟਨ, ਡੈਲਵੇਅਰ: ਮਾਈਕਲ ਗਲਾਜੀਅਰ, 1979), 96. ²⁵ਵੇਖੋ ਓਵਨ ਓਲਬਰਿਟ, "ਮਿਰਾਕਲਜ਼ ਐਂਡ ਦ ਹੋਲੀ ਸਪਿਰਿਟ," *ਟਰੁੱਥ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* 19 (ਜਨਵਰੀ 1999): 31-36. ²⁶ਵੇਖੋ ਸਟੀਵਨ ਜੇ. ਸਕੈਫਰ, "ਸਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਵੰਡਰਸ ਇਨ ਦ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਕਲਟ: ਏ ਨਿਊ ਲੁੱਕ ਐਟ ਏ ਰੋਮਨ ਰਿਲੀਜ਼ਿਅਸ ਇੰਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ ਇਨ ਦ ਲਾਈਟ ਆਫ ਪਰਕਾਸ 13:13-15," *ਜਰਨਲ ਆਫ ਬਿਬਲੀਕਲ ਲਿਟਰੇਚਰ* 103 (ਦਸੰਬਰ 1984): 599-610. ²⁷ਮੈਰਿਲ ਸੀ. ਟੈਨੀ, *ਦ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ*, ਪ੍ਰੋਕਲੇਮਿੰਗ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁੱਕ ਹਾਊਸ, 1963), 68. ²⁸ਮੁਲਰੋਲੈਂਡ, 236. ²⁹ਪੈੱਕ, 11. ਅਜਿਹੇ ਸਾਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਵੇਖੋ ਡਬਲਿਊ. ਬੀ. ਵੇਸਟ, ਜੂਨੀਅਰ, *ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ ਥਰੂ ਫਸਟ ਸੈਂਚੂਰੀ ਗਲਾਸਿਸ*, ਸੰਪਾ. ਬੋਬ ਪਰਿਚਰਡ (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਗੋਸਪਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੰਪਨੀ, 1997), 95. ³⁰ਟੈਨੀ, 66.

³¹ਬਾਰਕਲੇ, 100. ³²ਮੁਲਰੋਲੈਂਡ, 238. ³³ਵਿਲੀਅਮ ਟੇਲਰ ਸਮਿਥ, *ਦ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ*, ਸੰਪਾ. ਜੇਮਜ਼ ਐਂਰ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1960), 4:2162 ਵਿੱਚ "ਅੰਕ" ³⁴ਆਇਰੀਨੀਅਸ *ਅਗਨੋਸਟ ਹੋਰੇਸੀਸਿਸ* 5.30.3. ³⁵ਜੀ. ਬੀ. ਕੇਅਡ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੌਨ ਦ ਡਿਵਾਇਨ*, ਹਾਰਪਰਸ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼, ਸੰਪਾ. ਹੈਨਰੀ ਚੈਡਵਿਕ (ਲੰਡਨ: ਐਡਮ ਐਂਡ ਚਾਰਲਸ ਬਲੈਕ, 1966), 175. ³⁶ਲੀਓਨ ਮੋਰਿਸ, *ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ*, ਸੋਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ, ਦ ਟਿੰਡਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼, ਸੋਧ ਲੀਓਨ ਮੋਰਿਸ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1987), 38-39. ³⁷ਫਰੈਂਕ ਪੈੱਕ, ਅਨਪਬਲਿਸ਼ਡ ਕਲਾਸ ਨੋਟਸ, ਸਪਰਿੰਗ 1956. ³⁸ਵਿਲੀਅਮ ਹੈਂਡਰਿਕਸਨ, *ਮੇਰ ਦੈਨ ਕੰਕਰਰਸ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁੱਕ ਹਾਊਸ, 1954), 273. ³⁹ਐਲਨ ਜੋਨਸਨ, *ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ*, ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਟਰਜ਼ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾ. ਫਰੈਂਕ ਈ. ਗਬੇਲੀਨ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜੇਡੇਰਵਨ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1981), 12:534. ⁴⁰ਫਰਾਂਜਮੈਨ, 98.

⁴¹ਸਮਿਥ, 2162. ⁴²ਬਲਡਿੰਜਰ, 74. ⁴³ਹੈਂਡਰਿਕਸਨ, 273. ⁴⁴ਜਿਮ ਮੈਕਗਰਗੈਨ, *ਦ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ*, ਲੁਕਿੰਗ ਇੰਟੂ ਦ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼ (ਲੱਬੋਕ, ਟੈਕਸਸ: ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਬਲੀਕਲ ਰਿਸੋਰਸਜ਼, 1976), 205. ⁴⁵ਵੇਖੋ ਵਿਲੀਅਮ ਐਡ. ਅਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਵਿਲਬਰ ਗਿੰਗਰਿਚ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਾਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਐਂਡ ਅਦਰ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਲਿਟਰੇਚਰ*, ਜਿਲਦ ਚੌਥੀ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1957), 900. ⁴⁶ਵੇਖੋ ਸੀ. ਜੀ. ਵਿਲਕ ਅਤੇ ਵਿਲੀਬਾਲਡ ਗ੍ਰਿਮ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਾਨ ਆਫ ਦੀ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਣ ਜੇਮੇਫ ਹੈਨਰੀ ਥਾਯਰ (ਏਡਿਨਬਰਗ: ਟੀ. ਐਂਡ ਟੀ. ਕਲਰਕ, 1901; ਮੁੜ ਛਾਪਿਆ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਰਿਜੋਸੀ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, ਮਿਤੀ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ), 676. ⁴⁷ਮੁਲਰੋਲੈਂਡ, 239. ⁴⁸ਬਲਡਿੰਜਰ, 75. ⁴⁹ਹੈਂਡਰਿਕਸਨ, 182. ⁵⁰ਹੋਮਰ ਹੈਲੀ, *ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ: ਐਨ ਇੰਟਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁੱਕ ਹਾਊਸ, 1979), 299.

⁵¹ਵਾਰੈਨ ਡਬਲਿਊ. ਵਿਅਰਸਬੇ, *ਦ ਬਾਈਬਲ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਜਿਲਦ 2 (ਵੀਟਨ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਵਿਕਟਰ ਬੁੱਕਸ, 1989), 605. ⁵²ਚਾਰਲਸ ਕੈਲਡਵੈਲ ਰਾਇਰੀ, *ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ* (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਮੂਡੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1968), 82-84. ⁵³ਸੋਬਸਟਿਅਨ ਬੁੱਟ (ਲਗਡਗ 1458-1521), *ਦ ਸਿਪ ਆਫ ਡੂਲਜ਼* (1494); ਜੌਨ ਬਾਰਲੇਟ, *ਬਾਰਲੇਟਸ ਫੈਮਿਲੀਅਰ ਕੁਟਸਨਸ*, ਜਿਲਦ ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ, ਸੰਪਾ. ਜਸਟਿਨ ਕਪਲਿਨ (ਬੁਸਟਨ: ਲਿਟਲ, ਬਰਾਊਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 1992), 135 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਵਾਲਾ। ⁵⁴ਟੈਨੀ, 68-70. ⁵⁵ਰਾਇਰੀ, 82-87. ⁵⁶ਬਲਡਿੰਗਰ, 69. ⁵⁷ਹੈਲੀ, 293.